

MAGYAR BANKSZÖVETSÉG

*2011. április 15-i Testületi ülés
1. sz. napirendi pont anyaga*

BESZÁMOLÓ

A MAGYAR BANKSZÖVETSÉG 2010. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

BUDAPEST, 2011. MÁRCIUS

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	5
I. A PÉNZINTÉZETEK 2010. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉNEK FŐ JELLEMZŐI.....	8
1. A hitelintézetek eszközei.....	8
2. A hitelintézetek forrásai	11
3. A hitelintézetek portfólió minősége	11
4. A hitelintézetek eredményének alakulása	12
II. SZABÁLYOZÁSI, SZAKMAI KÉRDÉSEK.....	14
1. A bankszektor tevékenységét meghatározó jogszabályok, intézkedések.....	14
1.1 A hitelintézeti szektort terhelő extraadó.....	14
1.2 Az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény	15
1.3 Az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIX. törvény (Pénzügyi saláta-törvény).....	15
1.4 A bajba került adósok megsegítését célzó javaslatok, intézkedések.....	16
1.4.1 Devizahitelek megsegítése	16
1.4.2 Kilakoltatási moratórium elrendelése.....	17
1.4.3 Felmérés az áthidaló hitelekről	17
1.5 A természeti csapások kezelésének következményei.....	18
1.5.1 Árvízzel sújtott lakáshitelek segítése	18
1.5.2. A vörös iszap katasztrófa következményeinek enyhítése	18
1.6 A körültekintő hitelezésről szóló rendelet, és a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény hatályba lépésével felmerült problémák.....	18
1.7 A Teljes Hiteldíj Mutató újraszabályozása	19
2. Egyéb szabályozási változások és jogszabály módosítások.....	19
2.1 hitelintézetekre vonatkozó számviteli előírások változása.....	19
2.2 Bankszakértői vélemények az IFRS9 Pénzügyi instrumentumok sztenderdről.....	20
2.3 Adózási kérdések, események	20
3. Önszabályozás	21
3.1 Budapesti Elvek.....	21
3.2 Az üzenetközvetítő rendszer módosulása miatti problémák a bankváltási önszabályozásban	21
4. Adatszolgáltatás	21
4.1 Jelentések az MNB felé.....	21
4.2 Jelentések a PSZÁF felé.....	22
5. Pénzforgalom	22
5.1 A bankkártyás tranzakciók díjának törvényi szabályozása	22
5.2 A hazai pénzforgalom fejlesztése a napközbeni többszöri elszámolás lehetőségével ..	23
5.3 HUF LORO körbetartozás problematikája és lehetséges megoldása.....	23
5.4 E-pénz kibocsátás-Hpt. módosítás	23
5.5 A nemzeti határokat átlépő készpénzszállítások uniós szabályozása.....	23
6. A követeléskezelés törvényi szabályozása	24
7. Az OBA kártalanítási folyamattal összefüggő gyakorlati kérdések, problémák.....	24
III. BANKSZÖVETSÉGI MUNKACSOPORTOK, MUNKABIZOTTSÁGOK, RENDEZVÉNYEK, KAPCSOLATOK	26
1. Bankszövetségi munkabizottságok, munkacsoportok.....	26
1.1 Bankbiztonsági Bizottság	26
1.1.1 IT Biztonsági Munkacsoport.....	26
1.1.2 Humán- és Fizikai biztonsági Munkacsoport.....	26
1.1.3 Csalás Elleni Munkacsoport.....	26

1.2 Pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni Munkacsoport.....	27
1.3 Pénzforgalmi Munkacsoport	27
1.4 Work out munkabizottság	27
1.5 Közvetítói munkabizottság.....	28
1.6 Adómunkacsoport (AMCS)	28
1.7 KKV Munkacsoport	28
1.8 Agrár Munkacsoport	29
2. Konferenciák, kerekasztalok	29
2.1 Konferencia az IFRS9 Pénzügyi instrumentumok sztenderdről	29
2.2 Konferencia a 2011. évi adóváltozásokról	29
3. Konzultációk	30
3.1 Tárgyalások a nemzetgazdasági miniszterrel	30
3.2 Konzultáció a finn és a magyar bankszektort érintő aktuális kérdésekről	31
3.3 Fogyasztóvédelmi konzultáció a PSZÁF-fal.....	31
3.4 Konzultáció a közvetítói szabályozás és jogalkalmazás aktuális ügyeiről.....	31
3.5 Előadás a könyvvizsgálói jelentésekről.....	31
3.6 Találkozó a Magyar Ügyvédi Kamara vezetőivel.....	32
4. Az EBF befektetési szolgáltatásokkal foglalkozó bizottságának (Financial Markets Committee) Budapesten tartott ülése	32
5. Külföldi Bankár Klub/Foreign Bankers' Club	32
6. Kommunikációs vezetők és vezető gazdasági és pénzügyi újságírók találkozója	33
7. A bankvezetők karácsony előtti összejövedele	33
8. Együttműködés a Magyar Utazásszervezők és Utazásközvetítők Szövetsége (MUISZ) valamint a Magyar Bankszövetség között.....	33
IV. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	34
1. Az Európai Bankföderáció Bizottságai	34
1.1 Európai (bank) adóügyek - Adóügyi Bizottság (Fiscal Committee).....	34
1.2 Lakossági Bankszolgáltatások Bizottsága.....	35
1.3 Pénzmosás és csalás elleni Bizottság	35
1.4 Fizikai biztonsági munkacsoport.....	36
1.5 Jogi Bizottság	36
1.6 Kommunikációs Bizottság	37
1.7 Szociális ügyek bizottsága.....	37
1.8 Fizetési Rendszerek Bizottsága (PSC, Payments Systems Committee)	38
1. SZ. MELLÉKLET.....	39
NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: PÉNZÜGYI SZABÁLYOZÁS ÉS FELÜGYELET	39
1. A bankrendszer tőkehelyzetének és likviditásának a megerősítése	39
1.1 A Bázel III szabályozás.....	39
1.2 Az EU-s tőkekövetelmény direktíva módosításai (CRD3, CRD4).....	41
1.3 Iparági vélemények	42
2. A rendszerszempontról fontos intézmények (SIFIs) - Bank válságkezelési keretek.....	43
2.1 A rendszerszempontról fontos intézmények szabályozása.....	43
2.2 Bankválság-kezelési keretek	44
3. Pénzügyi Felügyelet	45
3.1 Felügyeleti kollégiumok.....	46
3.2 Az új európai felügyeleti struktúra.....	46
4. Felelős vállalatirányítás, javadalmazási politikák	47
5. További szabályozási fejlemények.....	48
6. Az Európai Bankföderáció lobby tevékenysége	50
2. SZ. MELLÉKLET ELNÖKSÉGI ÜLÉSEK.....	51

BEVEZETŐ

A múlt év a pénzügyi közvetítő rendszer számára az utóbbi 15 év egyik legnehezebb éve volt. A pénzügyi közvetítő rendszert, ezen belül a hitelintézeteket, komoly sokkok sorozata érte: a válság hatásaként folytatódott az ügyfelek fizetőképességének a romlása, a „devizahitelesek” helyzetének a rosszabbodása, számos ponton vált és válik kedvezőtlenbé a nemzetközi szabályozási környezet, illetőleg a hitelintézetek növekedési és jövedelemszerzési lehetőségeit erősen korlátozó hazai kormányzati lépések (bankadó, „fogyasztóvédelmi” intézkedések, stb.) születtek. A legsúlyosabb lépés az un. bankadó váratlan kivetése volt. Ez az új adó, mértékét és bevezetésének körülményeit tekintve, Európában egyedülálló és kirívó eset.

A Bankszövetség Elnöksége azonnal tárgyalást kezdeményezett a kormányzat képviselőivel és határozottan kinyilvánította, és minden fórumon hangsúlyozta, hogy a tervezett rendkívüli összegű „bankadó” a gazdaság egészére hátrányos következményekkel jár. Az extra teher a bankoknál olyan mértékben csökkenti közvetlenül és közvetve a hitelezési forrásokat, illetve a jövedelmezőséget, ami a kívánt gazdasági növekedéshez alapvetően szükséges finanszírozás-élénkülés ellen hat. Az Európai Bankföderáció és hat külföldi nagybank anyaintézménye is kritikus hangú levelet küldött a magyar Kormánynak. A nemzetközi bankcsoportok az Európai Bizottság és a Nemzetközi Valutalap felé is jelezték, hogy a válság idején Magyarországnak adott IMF kölcsön feltételeként meghatározott vállalásukat a rendkívüli összegű „bankadó” mellett nem biztos, hogy teljesíteni tudják.

Az új Kormány akciótervben ígért intézkedést a nehéz helyzetbe került devizában eladósodott jelzáloghitelesek megsegítésére. Ennek érdekében Nemzeti Eszközkezelő Társaság felállítását tervezték. Az Eszközkezelő Társaság felállítására 2010-ben nem került sor, és időközben a Kormány is irányt váltott: két képviselő (Rogán Antal és Kósa Lajos) 8 pontot fogalmazott meg a devizahitel adósok megsegítése érdekében. Az eredetileg javasolt pontok komoly mértékben tovább súlyosbították volna a bankok helyzetét. Ezért intenzív egyeztetés kezdődött a Bankszövetség és a kormánypárti képviselők között. Ennek eredményeként a pontok módosultak.

A következő kompromisszumokat sikerült elérni:

- ↳ csak a szűkebb értelemben vett lakáscélú kölcsönökre terjed ki az egyoldalú szerződésmódosítás megtiltása;
- ↳ lehet egyoldalúan kamatot emelni, de csak egy külön kormányrendeletben foglalt oklista alapján;
- ↳ csak egyszer, a futamidő kezdetétől számított második évtől kezdődően, és csak a hitel tőkeösszegének 50%-áig lehet ingyenesen előtörleszteni;
- ↳ nem kell automatikusan teljesíteni az adós futamidő-hosszabbítási kérelmét, de azt csak alapos indokkal lehet elutasítani;
- ↳ a képviselők elálltak attól, hogy a bankok csak a jelzálog értékéig érvényesíthetik követeléseiket, viszont ígéretet tettek a közjegyzői díjak jogszabályi úton történő racionalizálására;
- ↳ csak a már felmondott szerződések esetén tilos büntető kamatot felszámítani – a felmondás napjától számított 90. napot követően.

A kormánypárti képviselővel, az illetékes tárcával folytatott konzultáció, illetve levelezés során a Bankszövetség bemutatta, hogy a bankok saját maguk milyen adómentő programokat vezettek be, és hogy a sokat támadott „önkéntes” banki árfolyam valójában sokszor kedvezőbb, mint a banki közép-, illetve MNB-árfolyam.

Az egyes pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló T/581 számú törvényjavaslatához a Bankszövetség módosító indítványokat készített, mivel az a lakossági **devizahitelezést** kívánta **korlátozni** olyan módon, hogy megtiltotta a lakáshitelhez kapcsolódó jelzálogjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzését. A Bankszövetség azt szorgalmazta, hogy a devizahitelezés tilalmához kapcsolódó jelzálog-bejegyzési korlátozás ne akadályozza a korábban nyújtott devizahitelek esetében a hitelkiváltást, a fedezetcsere, az engedményezést és a tartozásátvállalást.

Súlyosbította a bankok helyzetét az árvíz, a belvíz és a vörösiszap-katasztrófa miatt is komoly károk keletkeztek. Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) azzal a kérelemmel fordult a Bankszövetséghez, hogy keresse meg az együttműködés lehetőségeit a nyár eleji árvizek károsultjainak pénzügyi segítésében. A banki érdekeltséget az jelentette, hogy az állam komoly anyagi támogatást nyújtott olyan, árvízben megsemmisült lakóingatlanok újjáépítésében (is), amelyek lakáshitelek fedezetét képezték. Az állam viszont számított arra, hogy a biztosítással is rendelkező lakáshitelek esetén a bank lemond a biztosító által a bankra engedményezett összegről, s ez bevonható az újjáépítésbe.

Az állam nevében az OKF, a bankok nevében a Bankszövetség megállapodott abban, hogy a bankok lemondanak - az újjáépítést finanszírozó állam javára - a biztosítási összegről, elrendezték a létesülő ingatlant érintően az állam és a bank közötti jelzálogbejegyzések és sorrendek kérdését, s elkötelezték magukat a további együttműködésre abban az esetben, ha az adós nem tud tovább törleszteni, s a jelzálogjogosultak határozzák meg a tartozás további sorsát.

A belügyminiszter és a Bankszövetség elnöke írta alá a Megállapodást, amelyhez gyakorlatilag az összes – árvízi térségben hitellel érintett – bank csatlakozott. A Megállapodás aláírását követően a Bankszövetség folyamatos közvetítő szerepet végzett az OKF, a Biztosítók Szövetsége (MABISZ) és tagbankjai között az árvízzel sújtott ingatlanok adatainak cseréjében.

A Bankszövetség 2010/1 sz. Ajánlással közzétette a nemzetközi tapasztalatokra épülő „London rules” szabályrendszernek megfelelő ún. „Budapesti Elvek”-et, az önkéntes csatlakozáson alapuló Magatartási Kódexet. Ennek fő célja az, hogy ha az adósnak súlyos fizetési problémái, fizetéseképtelensége keletkezik, ne kerüljön sor jogi eljárás útján történő követelésérvényesítésre, hanem a csődeljárást, vagy felszámolási eljárást, esetlegesen a bírósági végrehajtást megelőzően a hitelezők önkéntes csoportja tegyen javaslatot a gazdasági társaság pénzügyeinek átstrukturálására. Így peren kívül, az érintett bankok és az adós együttműködésével cégek, munkahelyek, munkakultúrák menthetők meg. A rendszer azokban az esetekben alkalmazható, ahol legalább két hitelező bank van, és az adós cég átmeneti likviditási vagy piaci gondokkal küzd, és jóhiszemű magatartást tanúsít. Ekkor türelmi időt kap a hitelezőktől, amely alatt külső, független szakértők átvilágítják a céget, és felmérik, hogy milyen eszközökkel képes a változásra.

A Bankszövetség Elnöksége többször foglalkozott a követelés-kezelési és behajtási tevékenység jogi szabályozásából származó hiányosságokkal. A bankok többsége ezt a szabályozási hiányosságot belső szabályzatokkal pótolja, és többnyire prudens, korrekt, jól szabályozott eljárási rend alapján érvényesítik követeléseiket. Ugyanakkor ez nem mondható el a pénzügyi vállalkozások egy jól körülhatárolható szegmensére, illetőleg az e körön is kívülre kerülő követelésérvényesítési eljárásokra. Megbízottként ugyanis sok esetben olyan ügynökök, közvetlen behajtást végzők, árverést szervező cégek járnak el, akikre a bankoknak és a

szabályozó, ellenőrző hatóságoknak sincs érdemi rálátása. A probléma feltérképezésére és jogszabályi rendezésére a Bankszövetség egy szakértői munkát kezdett el, amelynek tényfeltáró tanulmánya elkészült, s a tanulmány alapján elkészült a törvény szabályozási koncepciója is. A szakértők szerint olyan szabályozást kell kialakítani, amely garanciális biztosítékot nyújt az adósnak a visszaélések ellen, de nem rontja a fizetési fegyelmet. A javaslattal a Bankszövetség megkereste a PSZÁF-ot, ahol azonos álláspontot képviselnek még abban is, hogy a követeléskezelési tevékenységet folytató intézmények engedélyezését és felügyeletét a PSZÁF hatáskörébe tartozó kérdésnek tekintik.

2010-ben számos olyan, a bankszektort hátrányosan érintő jogszabály módosítás és kormányzati intézkedés történt, amelyek szükségessé tették, hogy érdekérvényesítő képességének erősítése érdekében a szövetség ne csak tagbankjaival erősítse kapcsolatait, hanem más szakmai szervezetekkel is. Ezek között megemlíjtük pl. a pénzügyi szektor más érdekképviselői szerveit, az Ügyvédi Kamarát, a közjegyzőket, a MGYOSZ-t, a Banki Hitelkárosultak Egyesületét, stb.

I. A PÉNZINTÉZETEK 2010. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉNEK FŐ JELLEMZŐI

A pénzügyi közvetítő rendszert 2010-ben külső és belső sokkok sorozata érte. Jóllehet a pénzügyi-gazdasági válság legnehezebb időszakát a pénzügyintézetek viszonylag jó állapotban vésztették át – állami, költségvetési segítségre lényegében egyetlen pénzügyintézet sem szorult rá, a likviditási feszültségeket pedig az anyabankok segítségével hidalták át a bankok – a múlt évi külső és belső sokkok lényegesen megváltoztatták a pénzügyintézeti szektor helyzetét.

A külső sokkok között mindenekelőtt a hazai pénzügyi rendszert is súlyosan érintő válságot – likviditási, finanszírozási nehézségek, portfólióromlás - a lényegesen változó szabályozási környezetet – ennek hatásai jórészt hosszabb távon jelentkeznek - valamint a pénzügyi szektort érintő fogyasztóvédelmi kérdések egyre kiemeltebb kezelését jelölhetjük meg. (Válság idején a fogyasztóvédelmi kérdések előtérbe kerülését a politika szempontjai is motiválják: a politika ezzel az eszközzel kívánja részben semlegesíteni a növekvő munkanélküliség, a csökkenő jövedelmek keltette szociális feszültségeket.)

A belső sokkok között elsősorban a 2010. II. félévében bevezetett brutális mértékű bankadót, a jelzáloghitelezést érintő szabályozási és részben fogyasztóvédelmi célú intézkedéseket, valamint a magánnyugdíj-pénztári rendszer megszüntetését említhetjük. (A magánnyugdíj-pénztári pillér megszüntetésének a nyugdíjrendszerre, a költségvetésre gyakorolt hatásai valószínűleg még hosszú ideig tárgyai lesznek a közgazdasági vitáknak. Aligha vitatható azonban, hogy ez a lépés a pénzügyintézetek jövedelmét és likviditását akár már rövidebb távon is befolyásolja.)

1. A hitelintézetek eszközei

A múlt évben – 10 év dinamikus növekedés után – a hitelintézetek eszközei nominálisan is csökkentek. A hitelintézeteken belül minimális mértékben tovább csökkent a bankok súlya, mindenekelőtt azért mert egyre több bank alakult át fiókká. (A bankok részaránya 2010-ben 87%, a fiókok részaránya 7%-a, takarékszövetkezeteké pedig 5% volt.)

1. sz. táblázat: A hitelintézetek eszközei folyó áron

(Mrd Ft)

Hitelintézetek	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pénztár és elszámolási számlák	689	644	491	505	782	759	765	917	673	626	693
Forgatási célú értékpapírok	580	487	458	912	890	933	1283	2113	2570	4340	3329
Befektetési céllal vásárolt értékp.	740	1004	1059	1534	1508	1627	1631	1831	2922	3189	3791
Értékpapírok összesen	1320	1491	1517	2446	2398	2560	2914	3944	5491	7529	7120
Jegybanki és bankközi betétek	1528	1476	1445	1391	1745	2391	2681	1940	2175	2382	2275
ebből: jegybanki betétek		492	643	425	543	1307	1219	468	827	472	452
bankközi betétek		984	802	966	1203	1084	1462	1472	1347	1910	1823
Hitelek (nettó állomány)	4323	4905	6097	8523	9977	11935	14223	17319	20979	19791	19925
ebből: vállalkozói hitelek	3076	3176	3284	4154	4772	5433	5994	6923	7456	6958	6749
háztartások hitelei	429	677	1204	2265	2914	3712	4613	5847	7536	7519	8096
Vagyon érdekeltségek	192	156	197	257	248		500	555	638	651	703
Aktív kamatelhatárolások	117	109	114	184	249	241	234	299	505	460	414
E. aktív elsz., egyéb eszk.	71	90	144	186	241	268	521	671	959	661	525
Saját eszközök	187	169	192	268	326	404	589	688	642	591	599
Eszközök összesen	8427	9040	10196	13759	15965	18850	22428	26334	32063	32691	32255

Forrás: PSZÁF

A bankrendszer tevékenységének múlt évi zsugorodását, a pénzügyi szektornak a gazdaság növekedését támogató szerepvállalása gyengülését, a főbb eszközök alakulását jobban érzékelteti, ha kiszűrjük az árfolyamváltozás, valamint az infláció hatását.

2. sz. táblázat. A hitelintézetek fontosabb eszközei az árfolyam-változás és az infláció kiszűrésével

(Mrd Ft)

Hitelintézetek	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pénztár és elszámolási számlák	505	736	690	670	745	507	453	467
Forgatási célú értékpapírok	912	835	845	1118	1704	1952	3164	2295
Befektetési céllal vásárolt értékp.	1534	1417	1474	1426	1486	2207	2307	2526
Értékpapírok összesen	2446	2253	2319	2544	3189	4160	5470	4821
Jegybanki és bankközi betétek	1391	1670	2183	2375	1593	1636	1713	1471
ebből: jegybanki betétek	425	508	1182	1063	377	628	344	311
bankközi betétek	966	1162	1001	1312	1215	1008	1369	1160
Hitelek (nettó állomány)	8523	9582	10988	12681	14352	15516	14116	12282
ebből: vállalkozói hitelek	4154	4587	4996	5328	5711	5537	4980	4238
háztartások hitelei	2265	2751	3394	4096	4832	5578	5366	4990
Vagyon érdekeltségek	257	236	0	447	459	473	466	438
Aktív kamatelhatárolások	184	235	220	206	244	381	334	281
E. aktív elsz., egyéb eszk.	186	227	243	455	543	727	479	349
Saját eszközök	268	305	365	513	556	487	431	414
Eszközök összesen	13759	15243	17276	19890	21680	23886	23462	20524

Forrás: PSZÁF és MNB

Megállapítható, hogy a szűrt adatok alapján már két évet ölel fel a szűkülés időszaka, ami eddig különösen a vállalkozói szféra finanszírozásában volt nagymértékű. *A vállalkozói hitelek* 2010 végén – kétévi folyamatos csökkenés után – hozzávetőleg a *2004. év elejei szintre*, míg a *lakossági hitelek a 2007. év végi – 2008. év elejei szintre csökkentek*.

Az elmúlt évek egyik, a hazai pénzügyi rendszert igencsak megterhelő feszültsége volt a devizaeszközök magas részaránya az össze eszközön belül. Jóllehet a válság elindította a devizaalapú eszközök visszaszorulását, ez a folyamat azonban bizonyosan hosszabb időt fog igénybe venni, felgyorsítása csak akkor lenne elképzelhető, ha sikerülne nagyobb dinamikát elérni a hitelezésben.

Míg 2001-ben a hitelek 37%-a volt devizaalapú hitel, addig 2008-ban már 71%-a, ezt követően mindössze 1%-ponttal csökkent a hitelek devizaaránya. A háztartások hiteleinek devizahányada 2001-ben 3%-ot tett ki, ami 8 év alatt 70%-ra nőtt, s 2010-ben is ez az arány állt fenn. A vállalkozói hitelek devizahányada egy évtized alatt 34%-ról 60%-ra nőtt.

3. sz. táblázat: A bankok hitelállományának devizaaránya hitelfelvevők szerint

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hitel összesen	50%	54%	63%	71%	70%	70%
Nem pénzügyi vállalkozások	48%	47%	53%	60%	60%	60%
Járulékos vállalkozások	67%	27%	22%	24%	12%	11%
Háztartások	33%	47%	59%	70%	69%	70%
Háztartásokat segítő nonprofit intézmények	61%	59%	59%	65%	68%	61%
Állam és önkormányzatok	33%	24%	29%	26%	25%	29%
Egyéb pénzügyi közvetítők	88%	87%	87%	90%	86%	81%
Hitelintézetek	46%	55%	70%	75%	77%	79%
Külföld	95%	95%	97%	98%	99%	99%

Forrás: PSzÁF

A vállalati hitelezés dinamizálására az utóbbi években egyre inkább a kis- és középvállalati körben nyílt lehetőség. Jól érzékelteti ezt, hogy a kis- és középvállalatok hitelei az összes vállalkozói hitelnek már 53%-át tették ki 2010-ben, míg ez az arány 2001-ben még csak 40% volt.

4. sz. táblázat: Vállalkozások hitelállományának megoszlása méret szerint

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
mikro vállalat	13%	16%	17%	16%	17%	15%	20%	17%	18%	17%
kisvállalat	9%	8%	9%	10%	18%	17%	16%	16%	17%	18%
középvállalat	17%	19%	18%	22%	19%	22%	20%	19%	18%	18%
kkv összesen	40%	43%	44%	48%	53%	54%	56%	53%	52%	53%
nagyvállalat	60%	57%	56%	52%	47%	46%	44%	47%	48%	47%
vállalkozások	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: PSzÁF

2. A hitelintézetek forrásai

A bankok forrásai 2001-2010 között valamivel több, mint háromszorosukra, ezen belül a betétek kevesebb, mint a kétszeresükre nőttek. A hitel-betét arány 10 év alatt mintegy a kétszeresére nőtt; 2001-ben még 82% volt, 2010 végén már 164%-ra emelkedett. Ez utóbbi számban szerepet játszik a gyengülő forint árfolyam is. Megjegyzendő: a takarékszövetkezetek hitel-betét aránya lényegesen kedvezőbb, mint a bankoké, s az utóbbi években még tovább javult is. (2010-ben 30% volt.)

5. sz. táblázat: A bankok hitel/betét arányának alakulása

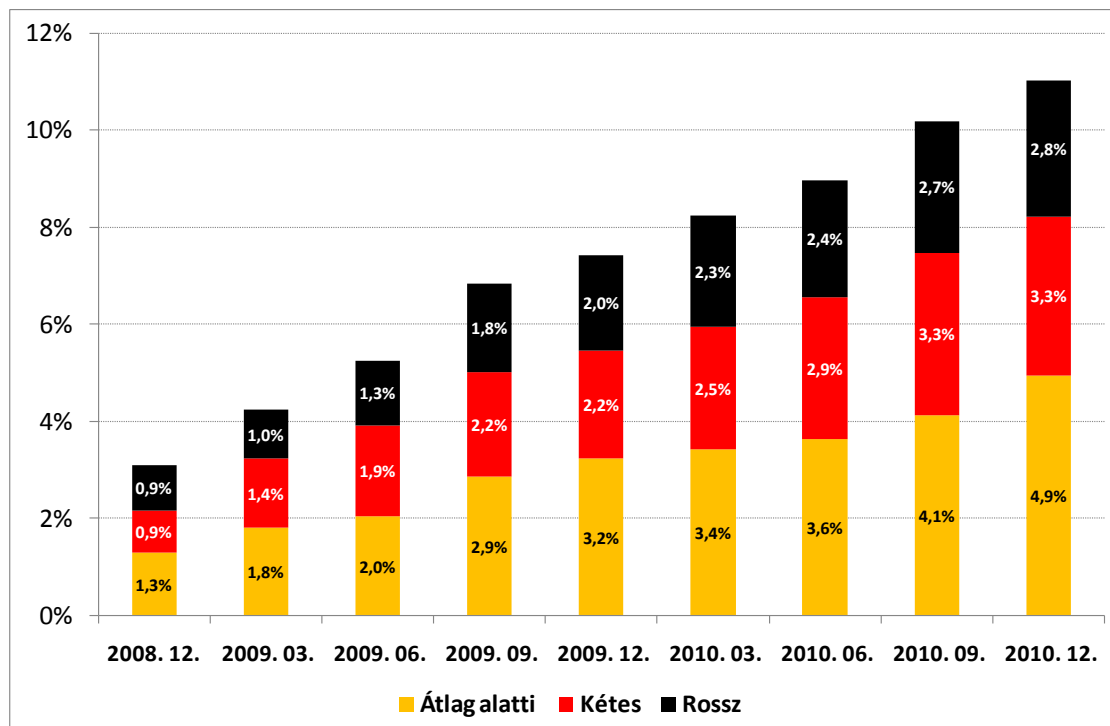
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hitel/betét arány	82%	93%	113%	122%	130%	136%	155%	166%	158%	164%
Vállalati hitel/betét arány	188%	161%	176%	192%	195%	176%	195%	208%	204%	182%
Háztartások hitel/betét aránya	22%	36%	52%	61%	72%	89%	105%	120%	111%	128%

Forrás: PSzÁF

3. A hitelintézetek portfólió minősége

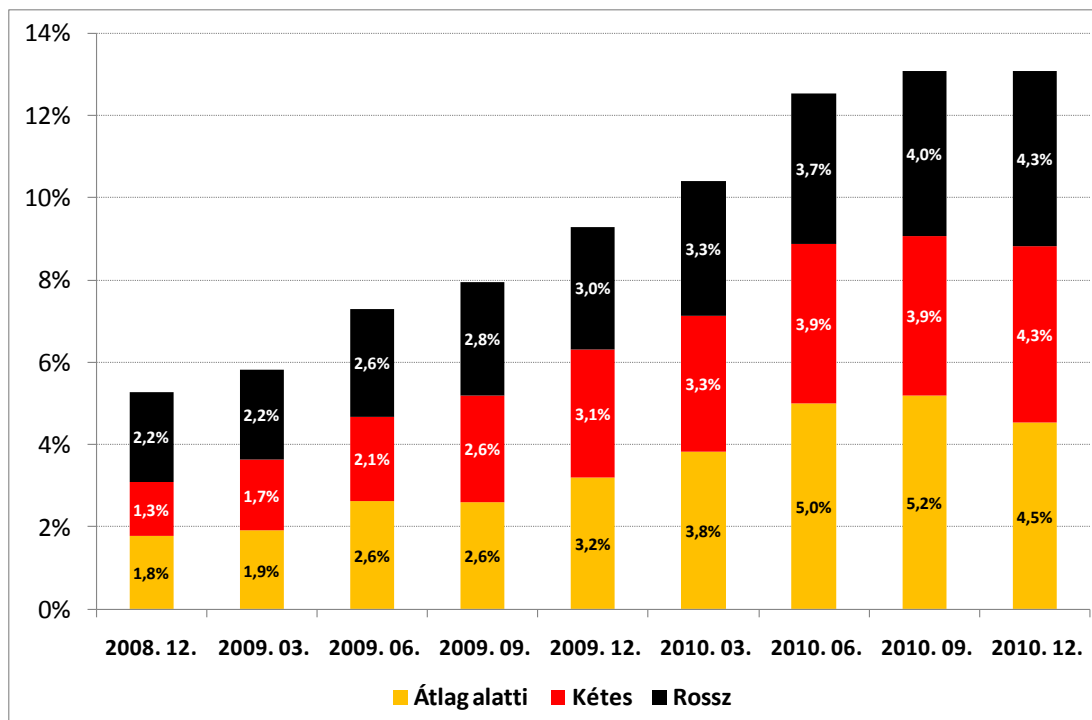
2008 végén a háztartások és a vállalkozások hitelportfóliójának a minősége még viszonylag kedvező volt, a minősített hitelállomány a háztartási portfólió 3,1%-át, a vállalati portfóliónak pedig 5,3%-át tette ki. 2009-ben és 2010-ben azonban gyors romlás következett be, a minősített hitelállomány a háztartási portfólió 11,0%-ára, a vállalati portfóliónak pedig 13,1%-ára nőtt 2010. IV. negyedév végére.

1. sz. grafikon: A háztartási hitelek portfólió minősége

Forrás: PSzÁF

2. sz. grafikon: A vállalati hitelek portfólió minősége

Forrás: PSzÁF

Különösen figyelemre méltó az, hogy 2010. II. félévben valamelyest gyorsult a portfólió minőség romlása, különösen a háztartási hiteleké. Ez azt vetíti előre, hogy esetleg idén legkorábban a második félévben állhat meg a portfólió romlása.

4. A hitelintézetek eredményének alakulása

A banki eredmény egyes összetevői az átlagos eszköz állomány százalékában a következőképpen alakultak:

- A kamateredmény 2010-ben 3,05%-pont lett, 0,48%-ponttal kisebb, mint az elmúlt 8 év átlaga, de 0,45%-ponttal magasabb, mint az előző évi. A 2009-2010 évekhez képest, mind a kamatbevételek, mind a kamatráfordítások csökkentek ugyan, de az utóbbiak csökkenése nagyobb volt.
- A nem kamateredmény 2010-ben 0,60%-pont volt, 1,26%-ponttal kisebb, mint 2009-ben. Ennek nagy részét a banki különadó magyarázza, ami az egyéb nem kamateredmény sort 0,91%-ponttal csökkentette. Emellett szerepet játszott még, hogy a pénzügyi és befektetési szolgáltatások eredménye az előző évihez képest 0,38%-kal csökkent. (2009-ben a válság lefutása után a papírok hirtelen nagy hozamot eredményeztek.)
- A működési költség 2010-ben nem csökkent az előző évhez képest. Ugyanakkor az elmúlt két évben jelentős költségcsökkenés valósult meg, amit az is mutat: két év alatt a szektorban foglalkoztattak száma mintegy 10-12%-kal csökkent, és jónéhány bankfiókot is bezártak.
- Az értékvesztés, kockázati céltartalék változása 0,29%-ponttal kisebb volt, mint az előző évben.

6. sz. táblázat A banki eredmény összetevői

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kamateredmény	4,02%	3,93%	3,96%	3,84%	3,64%	3,18%	2,67%	2,60%	3,05%
Kamatbevételek	8,80%	9,11%	10,36%	8,55%	7,91%	8,18%	8,20%	8,47%	7,15%
Kamatráfordítások	4,78%	5,18%	6,40%	4,71%	4,26%	5,00%	5,54%	5,87%	4,10%
Nem kamateredmény	1,40%	1,57%	1,75%	1,61%	1,57%	1,63%	1,27%	1,86%	0,60%
Jutalékeredmény	1,34%	1,46%	1,30%	1,28%	1,20%	1,08%	0,91%	0,89%	0,90%
Osztalék	0,09%	0,19%	0,14%	0,14%	0,15%	0,21%	0,61%	0,23%	0,24%
Pénzügyi és befektetési szolgáltatások eredménye	0,44%	0,44%	0,65%	0,76%	0,61%	0,79%	0,52%	1,04%	0,66%
ebből: devizaárfolyam- változásból származó eredmény	0,51%	0,48%	0,64%	0,28%	0,24%	0,20%	0,66%	0,18%	0,74%
Egyéb nem kamateredmény	-0,46%	-0,52%	-0,34%	-0,56%	-0,38%	-0,45%	-0,77%	-0,29%	-1,20%
Működési költségek	3,55%	3,38%	3,01%	2,89%	2,74%	2,60%	2,40%	2,02%	2,09%
Értékvesztés és kockázati célartalék változása	-0,28%	-0,30%	-0,38%	-0,22%	-0,40%	-0,47%	-0,54%	-1,52%	-1,23%
Szokásos üzleti tevékenység eredménye	1,59%	1,81%	2,32%	2,34%	2,07%	1,74%	1,00%	0,92%	0,33%
Rendkívüli eredmény	0,03%	0,03%	0,00%	0,01%	0,15%	-0,01%	0,06%	-0,07%	-0,12%
Adózás előtti eredmény	1,62%	1,84%	2,32%	2,35%	2,22%	1,73%	1,05%	0,85%	0,20%
Adófizetési kötelezettség	0,29%	0,33%	0,34%	0,41%	0,36%	0,29%	0,17%	0,13%	0,07%
Adózott eredmény, ROA	1,33%	1,51%	1,98%	1,94%	1,86%	1,44%	0,88%	0,72%	0,13%
eszköz/tőke	11,6	11,8	11,9	12,0	12,2	12,1	12,8	12,7	11,7
ROE	15,46%	17,80%	23,58%	23,31%	22,66%	17,46%	11,30%	9,13%	1,58%
infláció	5,3%	4,7%	6,7%	3,6%	3,9%	8,0%	6,1%	4,2%	4,9%
reál-ROE	9,7%	12,6%	15,8%	19,1%	18,0%	8,8%	4,9%	4,7%	-3,2%

Forrás:PSzÁF, MNB

Mindezen mozgások eredőjeként az eszközjövdelmezőség (ROA) 0,13%, a tőkejövdelmezőség (ROE) pedig 1,58% volt 2010-ben.

- A kamatrés 0,45%-pontos emelése ellensúlyozta a befektetések 0,38%-pontos és a működési költségek 0,07%-pontos romlását.
- A banki különadó miatt is 0,91%-ponttal romló egyéb nem kamateredményt nem tudta ellensúlyozni a 0,29%-ponttal javuló értékvesztés, a különbségben mutatkozik meg a jövdelmezőség drámai zsugorodása.
- Ha az inflációval korrigált reál ROE-t nézzük, akkor itt a bankok csoportja „pirosba futott”, a reál ROE –3,2% lett, ami 7,9%-pontos romlást mutat az előző évhez képest.

II. SZABÁLYOZÁSI, SZAKMAI KÉRDÉSEK

1. A bankszektor tevékenységét meghatározó jogszabályok, intézkedések

1.1 A hitelintézeti szektort terhelő extraadó

2010-ben a hazai bankszektort erősen megrázta az új kormány által június 8-án bejelentett, a pénzügyi szektorra 2010-től kezdődően 3 évre bevezetni tervezett rendkívüli mértékű extraadó. Az extraadóból elvárt költségvetési bevételt évente 200 milliárd forintban határozták meg, és ebből a bankokra eső rész az eredeti szándékok szerint 120 milliárd forintot tett ki. A Bankszövetség Elnöksége azonnal tárgyalást kezdeményezett a kormányzat képviselőivel, határozottan kinyilvánította és minden fórumon hangsúlyozta, hogy a tervezett rendkívüli összegű „bankadó” a gazdaság egészére hátrányos következményekkel jár. A bankoknál olyan mértékű az extrateher, ami a kívánt gazdasági növekedéshez alapvetően szükséges finanszírozás-élénkülés ellen hat. Az Európai Bankföderáció és hat külföldi nagybank anyaintézménye is kritikus hangú levelet küldött a magyar Kormánynak. A nemzetközi bankcsoportok az Európai Bizottság és a Nemzetközi Valutalap felé is jelezték, hogy a válság idején Magyarországnak adott IMF kölcsön feltételeként meghatározott vállalásukat a rendkívüli összegű „bankadó” mellett nem biztos, hogy fenn tudják tartani.

A Kormányzat a „bankadóra” vonatkozó részletszabályokat a banki közösséggel előzetesen nem egyeztette. A bankszövetségi vezetői és szakértői megbeszéléseken kialakult elvi álláspontot a bankszektor képviselte a kormányzat felé (az összteher lényeges mérséklése, és az extraadó mielőbbi kivezetése), de a bankszövetségi törekvések nem jártak eredménnyel. A korábbiakhoz képest teljesen új helyzetet jellemzi: a parlamenti vitára bocsátott tervezet szövege eltért a korábban vázolt elképzelésektől és a nyári rövid ideig tartó parlamenti bizottsági egyeztetések alatt is változtak a tárgyévét érintő, és először szeptemberben fizetési kötelezettséggel járó adószabályok. A bankadó alapja a 2009-es pénzügyi beszámoló módosított mérlegfőösszege lett (a módosítás alapvetően a hazai pénzügyi szektorral szemben fennálló követelések levonhatóságát jelentette), a mérték sávossá vált: 50 milliárd forint módosított mérlegfőösszeg alatt 0,15%, felette 0,5%.

Az őszi törvényalkotási folyamat során a 2011-re vonatkozó szabályokban történt – előzetes egyeztetés nélkül - kiigazítás a 2010. évi előírásokhoz képest: a 2009. évi mérlegfőösszeg bázisként változatlanul megmaradt azzal, hogy a belföldin túl a közösségen belüli pénzügyi szektorral szembeni kihelyezések is meghatározott feltételek mellett a korrekcióba bevonhatók. Az adó mértéke továbbra is sávos maradt, 50 milliárd Ft határig változatlanul 0,15%, a felette lévő sávban viszont 0,5 helyett 0,53%. Emellett új, plusz terhet nem jelentő, csak a bankadó eredeti elszámolási technikájától eltérő, az eszköz alapú adó egy részének (vagy akár teljes egészének is) jövedelem alapúra cserélhető változata is életbe lépett: az adó alapja a tárgyévi pozitív adózás előtti eredmény 30%-a, de felső korlátja a 2009. évi eszköz alapon kiszámított bankadó. A bankadóra vonatkozó szabályok nem minden, az adókötelezettség teljesítése során felmerülő kérdésre adtak egyértelmű iránymutatást, de a jogszabályt előkészítő minisztériummal való jó szakértői együttműködésnek köszönhetően az eddigi kérdésekre gyorsan választ kaptunk.

A helyzet rendkívüli képlékenységet jól mutatja az is: a 2011. évi költségvetési törvényjavaslat mellékletében a kormányzat már 2013-2014-re is szerepelteti a bankadót (a korábbinál

mérsékeltőbb összegben); az un. Széll Kálmán terv meghirdetésekor pedig nyilvánosságra hozták azt is: 2012-ben sem csökken – ellentétben az eddigi ígéretekkel – a bankadó összege.

1.2 Az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény

2010. júliusában az egyes pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló T/581. számú törvényjavaslathoz kapcsolódóan a Bankszövetség módosító indítványokat készített. A törvényjavaslat képviselői önálló indítvánnyal került az Országgyűlés elé, emiatt az előkészítés során nem volt módunk észrevételt tenni. A törvényjavaslat a lakossági **devizahitelezést** kívánta **korlátozni** oly módon, hogy megtiltotta a lakáshitelhez kapcsolódó jelzálogjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzését. Arra törekedtünk, hogy a devizahitelezés tilalmához kapcsolódó jelzálog-bejegyzési korlátozás ne akadályozza a korábban nyújtott devizahitelek esetében a hitelkiváltást, a fedezetcserét, az engedményezést és a tartozásátvállalást.

Sajnálatos módon az elfogadott törvényszövegben a Polgári Törvénykönyv és az ingatlan-nyilvántartási törvény módosítása eltérő értelmezésre adott lehetőséget. Ennek kiküszöbölésére egyeztetést kezdeményeztünk az illetékes minisztériumokkal. A pontosító törvényszöveg az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIX. törvénybe, az ingatlan-nyilvántartási törvényt módosító rendelkezés pedig a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetést megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIII. törvény rendelkezései közé került be. Az összehangolt módosítás célja, hogy a devizahitelezéshez kapcsolódó jelzálogjog korlátozása ne akadályozza meg a nehéz helyzetbe került adósok esetében gyakorolt intézkedéseket: a kölcsönkiváltást, a fedezetcserét, az engedményezést, tartozásátvállalást, a kölcsönszerződés egyéb okból történő módosítása esetén szükségessé váló jelzálogbejegyzést.

1.3 Az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIX. törvény (Pénzügyi saláta-törvény)

A Nemzetgazdasági Minisztérium megkezdte a CRD2 és a CRD3 rendelkezéseinek hazai jogrendbe való beépítését. Ennek kapcsán szakmai egyeztetést tartottak a szavatoló tőkét, az értékpapírosítást, a javadalmazást, majd az irányelv átültetés egészét érintően. A minisztérium szövegjavaslataira a Magyar Bankszövetség részletes és kimerítő észrevételeket tett, annak érdekében, hogy a hazai szabályozás a lehető legteljesebb mértékben megfeleljen az elfogadott direktíva-módosításoknak. A CRD2-nek és CRD3-nak megfelelő szövegjavaslatokat az őszi pénzügyi saláta törvény keretében nyújtották be a Parlamentnek.

Az egyes pénzügyi tárgyú jogszabályok megalkotásáról, valamint módosításáról szóló kormány-előterjesztés tervezetét a Bankszövetség megkapta véleményezésre. A tagszervezetek észrevételei alapján nagyon részletes, mintegy **70 oldalas javaslatcsomagot** adtunk át a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, annak érdekében, hogy a hazai szabályozás a lehető legteljesebb mértékben megfeleljen az elfogadott direktíva-módosításoknak.

Észrevételt tettünk a Ptk. óvadéokra vonatkozó rendelkezései módosításához, a helyi adókról szóló törvény módosításához, a Hpt. prudenciális szabályokat érintő módosításaihoz, a javadalmazási rendelkezésekhez, a Hpt. közvetítőkre, képzési követelményekre vonatkozó rendelkezéseihez, az OBÁ-ra, az elektronikus pénz kibocsátására vonatkozó rendelkezésekhez, a tőkepiaci, valamint a pénzmosási törvényhez is.

A jogalkotásról szóló törvény és a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvény-tervezetekhez több észrevételt tettünk. Javasoltuk, hogy a társadalmi részvétel kérdéseit a jogalkotási törvény keretében rendezzék, ne külön törvényben. A külön törvényben történő szabályozás azt eredményezi, hogy a társadalmi részvétel szabályai feles törvénybe kerülve tetszés szerint lennének változtathatóak. Javasoltuk, hogy a jogszabály előkészítője mindig adjon a döntéshozónak kötelezően tájékoztatást az egyeztetési folyamat eredményéről, a beérkezett lényeges észrevételekről. Az érdekképviselőkkel való egyeztetés lebonyolításának módjára is tettünk javaslatokat, s szóvá tettük, hogy a törvények hiányosságai korlátozzák a jogalkotási folyamat átláthatóságát. Több javaslatunkat beépítették a törvényekbe. A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvényben szabályozott stratégiai partnerségi kapcsolatok kialakítására megtettük a kezdeményező lépéseket.

1.4 A bajba került adósok megsegítését célzó javaslatok, intézkedések

1.4.1 Devizahitelek megsegítése

Az új Kormány akciótervében intézkedést ígért a nehéz helyzetbe került devizában eladósodott jelzáloghitelek megsegítésére. Ennek érdekében Nemzeti Eszközkezelő Társaság felállítását tervezték. A szűkszavú kommunikációból nem derülhettek ki a részletek, az azonban valószínűnek tűnt, hogy a segítség módja az lesz, hogy ez a társaság megvásárolja a hitelező bankoktól a rossz hiteleket, illetve az azok biztosítékeként jelzáloggal megterhelt ingatlanokat. A lehetséges konstrukciókat a banki szakértőkkel megvitattuk: először azt a lehetőséget vizsgáltuk, ha az eszközkezelő követeléseket, második alkalommal pedig ezt, ha ingatlanokat vásárolna.

Az eszközkezelő társaság felállítására végül 2010-ben nem került sor, és időközben a Kormány is új irányt váltott. Két kormánypárti képviselő (Rogán Antal és Kósa Lajos) 8 pontot fogalmazott meg, melyeket a Bankszövetséggel való egyeztetést követően be is nyújtottak az Országgyűlésnek.

Az egyeztetések során az eredeti javaslatokat a következő kompromisszumokkal sikerült elfogadtatni:

- ↳ csak a szűkebb értelemben vett lakáscélú kölcsönökre terjed ki az egyoldalú szerződésmódosítás megtiltása;
- ↳ lehet egyoldalúan kamatot emelni, de csak egy külön kormányrendeletben foglalt oklista alapján, amennyiben azt a jegybanki alapkamat, a refinanszírozási kamatlábak, a pénzügyi indexek, a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának változása, a szabályozói környezet, illetve a hitelkockázat kormányrendeletben meghatározott változása indokolja;
- ↳ csak egyszer, a futamidő kezdetétől számított második évtől kezdődően, és csak a hitel tőkeösszegének 50%-áig lehet ingyenesen előtörleszteni;
- ↳ nem kell automatikusan teljesíteni az adós futamidő-hosszabbítási kérelmét, de azt csak alapos indokkal lehet elutasítani;
- ↳ a képviselők elálltak a „walk away” bevezetésétől, vagyis attól, hogy a fedezet értékénél nem kérhet többet a bank, viszont ígéretet tettek a közjegyzői díjak jogszabályi úton történő racionalizálására;
- ↳ az általános tilalom helyett csak a már felmondott szerződések esetén tilos büntető kamatot felszámítani – a felmondás napjától számított 90. napot követően.

A kormánypárti képviselőkkel, az illetékes tárcával folytatott konzultáció, illetve levelezés során bemutattuk, hogy a bankok saját maguk milyen adósmentő programokat vezettek be, és hogy a sokat támadott „önkényes” banki árfolyam valójában sokszor kedvezőbb, mint a banki közép-, illetve MNB-árfolyam.

A kormányzati elképzelések, illetve azok bejelentése azonban felerősítette a *moral hazard* veszélyét. E körbe sorolhatók az egyre-másra meghosszabbított árverezési, illetve kilakoltatási moratóriumok, amelyek tőkemegfelelési problémákat is felvetnek. Meg kell azonban jegyezni, hogy felelős kormányzati szereplők minden nyilatkozatukban hangsúlyozták, hogy a hiteleket vissza kell fizetni, és hogy a még nem ismert szerepű nemzeti eszközező csak kényszerhelyzetben segít, az általa kínált konstrukció nem lesz vonzó azok számára, akiknek esetleg nem a fizetési képességük, hanem a fizetési hajlandóságuk hiányzik.

1.4.2 Kilakoltatási moratórium elrendelése

A bírósági végrehajtási törvény módosítása 2011. április 15-ig, vagyis a fűtési szezon végéig nem teszi lehetővé az ingatlanokból történő kényszer-kilakoltatást a rendőrség közreműködésével. A rendelkezés nemcsak a banki hitelezőket akadályozza a fedezethez történő hozzájárulásban, hanem egyéb polgári jogi követelések végrehajtását is. A sajtóban többször közzétettük a rendelkezéssel kapcsolatos véleményünket.

2010-ben a zálogtárgy bírósági végrehajtáson kívüli értékesítésének szabályairól szóló 12/2003 (I. 30.) kormányrendelet 5 alkalommal módosult. A módosítások – egy kivétellel - előzetes egyeztetés nélkül készültek, azokról utólag, a hivatalos lapból szereztünk tudomást. A rendelet egy korábbi módosítása 2010. december 31-ig megtiltotta az ingatlanok értékesítését az APEH egységes árverési felületén, s elrendelte, hogy árverési hirdetmény csak ezt követően tehető közzé. A legfrissebb módosítás szerint a kötelezett által lakott lakóingatlan 2011. április 15-ig csak a kötelezett erre irányuló, az állami adóhatóságnál személyesen előterjesztett írásbeli hozzájárulása alapján értékesíthető és tehető közzé az árverési hirdetmény az EÁF-en. A jelenlegi körülmények között a hitelezők nem tudnak élni a jelzálogjogukkal. A Bankszövetség a II. félévben minden lehetséges alkalommal határozottan igényelte a kilakoltatási és végrehajtási moratórium 2011. április 15.-i feloldását.

1.4.3 Felmérés az áthidaló hitelekről

A Pénzügyminisztérium az év során kétszer is felkérte a Bankszövetséget, hogy egy általuk összeállított kérdőív segítségével mérje fel tagbankjai körében a bajba jutott adósokon segítő állami hitelkonstrukció (a 2009. évi IV. tv szerinti un. „áthidaló hitel”) eredményességét.

Tekintettel az ügy fontosságára, a nem hivatalos eljárás ellenére kértük tagbankjaink segítségét, és a beérkezett – természetesen nem teljeskörű – adatok alapján is hozzávetőleg pontos értékelést adhattunk. Eszerint a konstrukció közel másfél éve alatt mintegy 1300 fő vette igénybe a hitelt. (Figyelemmel a bankok saját adósmentő termékeire – 150 ezret meghaladó igénybevétel történt – ez a szám nem jelentős.) A hitel igénybevételének folyamatosan enyhülő, egyre reálisabb törvényi feltételei (2009-ben több módosítás történt) végül is pozitív hatást gyakoroltak a keresletre, s a bankok megítélése szerint folyamatosan bővül a folyósítás. A hitelfelvevők döntő többsége – a jogalkotó szándékának is megfelelően – a munkájukat elvesztők közül kerül ki. Az alacsony törlesztő részletek ellenére a konstrukció hitelei között – a bankok átstrukturált hiteleihez hasonlóan – nem elhanyagolható mértékű az újból nem fizető ügyfélkör.

1.5 A természeti csapások kezelésének következményei

1.5.1 Árvízzel sújtott lakáshitelek segítése

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) azzal a kéréssel fordult a Bankszövetséghez, hogy a keressük meg az együttműködés lehetőségeit a nyár elejei árvizek károsultjainak pénzügyi segítésében. A banki érdekeltséget az jelentette, hogy az állam komoly anyagi támogatást nyújtott olyan, árvízben megsemmisült lakóingatlanok újjáépítésében (is), amelyek lakáshitelek fedezetét képezték. Az állam viszont számított arra, hogy a biztosítással is rendelkező lakáshitelek esetén a bank lemond a biztosító által a bankra engedményezett összegről, s ez bevonható az újjáépítésbe.

Egyeztető tárgyalásokat követően a belügyminiszter és a Bankszövetség elnöke írta alá azt a Megállapodást, amelyhez gyakorlatilag az összes – árvízi térségben hitellel érintett – bank csatlakozott. A Megállapodás aláírását követően a Bankszövetség folyamatosan közvetítő szerepet végzett az OKF, a Biztosítók Szövetsége (MABISZ) és tagbankjai között az árvízzel sújtott ingatlanok adatainak cseréjében.

1.5.2. A vörös iszap katasztrófa következményeinek enyhítése

Az árvíz ügyében kialakult együttműködés alapján az OKF a BM és a Bankszövetség folyamatosan tájékoztatták egymást a másik felet érintő információkról. A Bankszövetség közvetítésével a bankok adatokat kaptak azokról a megsérült, vagy megsemmisült ingatlanokról, amelyek banki hitelek fedezetét képezték. Miután a banki szakértők nem léphettek be a katasztrófa helyszínére, ezek az OKF-től kapott adatok elengedhetetlenek voltak a gyors banki válaszlépések megítéléshez. A kormányzati anyagi segítség kidolgozásához viszont a hitelezői tervek ismeretére volt szükség. A Bankszövetség által koordinált információk egyértelműsítették a hatóságok számára, hogy a bankok nagyvonalúan kezelik a bajba jutott ügyfelek helyzetét: hiteltípusonként eltérő módon, rövidebb-hosszabb moratóriumot hirdetnek a törlesztésekre, vagy egyes esetekben el is engedik a tartozásokat.

1.6 A körültekintő hitelezésről szóló rendelet, és a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény hatályba lépésével felmerült problémák

Mind a körültekintő hitelezésről szóló rendelet, mind a fogyasztónak nyújtott hitelt szabályozó törvény egyes lényeges rendelkezései március elején léptek hatályba, több értelmezési és alkalmazási problémát okozva a bankoknak. Mindkét jogszabály 2009 végén született, s számítani lehetett arra, hogy két hónap kevés lesz a megfelelő szintű felkészülésre.

A körültekintő hitelezést szabályozó rendelet kapcsán a tagbankok részvételével konzultációt szerveztünk, amelyen a felmerült kérdésekre igyekeztünk közös megoldást találni. Azoknál a problémáknál, amelyeket nem sikerült megoldani az adott jogi keretek között, szövegszerű rendeletmódosítási javaslattal fordultunk a Pénzügyminisztériumhoz.

A javaslatokra csak április elején kaptunk választ. A PM csak egyes felvetéseket tartott alkalmasnak arra, hogy a Kormány elé terjessze. Ezt a törekvésüket támogattuk, de felhívtuk a figyelmüket, hogy a többi javaslat elhagyásából komoly végrehajthatósági problémák adódhatnak.

A fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény esetében a hatálybalépés közelsége nem tette lehetővé konzultáció megtartását, ezért a jelzett problémák, kérdések alapján a Bankszövetség állásfoglalás-kéréssel fordult a Pénzügyminisztériumhoz. A néhány hét múlva elkészült pénzügyminisztériumi válasz a kérdések nagy részére kielégítő választ adott.

1.7 A Teljes Hiteldíj Mutató újraszabályozása

A fogyasztási hitelezést szabályozó uniós irányelv módosította a Teljes Hiteldíj Mutató (THM) addig érvényes előírásait is. Az irányelv hazai jogba illesztése során ennek megfelelően módosításra került a THM-et szabályozó kormányrendelet.

Az uniós változtatások alapvetően

- a THM közzétételére;
- a hitelhez kapcsolódó – külső szolgáltatók által nyújtott – un. járulékos szolgáltatások díjainak THM-be építésére;
- az egyes hiteltermékek reklámozását lehetővé tevő tipizálási feltételek módosítására terjedtek ki.

A hazai jogalkotó fontosnak tartotta, hogy a fentiekén túlmenően (az uniós elvárást meghaladva) a lízingtermékeket és jelzáloghitelket is magában foglalja a szabályozás. A rendelet előkészítéséért felelős PM folyamatosan egyeztetett a Bankszövetséggel, ennek során legfontosabb célunk az volt, hogy a jogszabály könnyen végrehajtható, fogyasztóbarát legyen, és – a minél kisebb piaci zavar érdekében - maximálisan támaszkodjon a korábbi rendelet elemeire.

2. Egyéb szabályozási változások és jogszabály módosítások

2.1 hitelintézetekre vonatkozó számviteli előírások változása

2010-től a pénzügyi intézmények sajátos számviteli elszámolási szabályait meghatározó - 250/2000. (XII.12.) – kormányrendeletben az eszközök, s ezen belül is a hitelkövetelések és a mérleg alatti kötelezettségek értékelésének szabályai lényegesen megváltoztak. A változtatás súlyát érzékelteti, hogy nagyságrendileg több ezer milliárd forintnyi szerződéses állomány (tőke+kamat, beleértve a mérleg alatti függő kamatokat is) átminősítését, és a kapcsolódó értékvesztés-képzés szabályának megváltoztatását érintette a módosító indítvány. A jogszabályt előkészítő szakértők a hitelintézeti szektorban kimutatott tartalékszint megemelését kívánták elérni, és a szigorodó előírás szükségességét alapvetően a válságkezelésre az IMF-től és a Világbanktól kapott hitelmegállapodás feltételeinek betartásával indokolták.

A Bankszövetség túlzottnak, és több ponton gyakorlati szempontból is kivitelezhetetlennek ítélte a nagy változást előidéző javaslatot. A Magyar Könyvvizsgáló Kamara szakértői támogatása mellett sikerült a szigorítás mellett mindvégig kitartó PSZÁF szakértőit is meggyőzni, és egy fokozatosan életbe lépő, az eredeti javaslatnál lényegesen finomabb feltételeket előíró szabályozás felé terelni. Az illetékes szakminisztérium támogatóan állt a bankszektor javaslataihoz, így a kihirdetett jogszabályban is az eredeti javaslathoz képest lényegesen kedvezőbb előírások jelentek meg.

2.2 Bankszakértői vélemények az IFRS9 Pénzügyi instrumentumok sztenderdről

Az Erste Csoport ausztriai központjának a szakértői munkamegbeszélést szerveztek az IFRS9 eddig megjelent fejezeteihez - classification and measurement of financial assets - kapcsolódva a csoporton belül végzett felmérések alapján összeállított, és a hitelportfólió értékeléséhez kapcsolódó kritikus megállapításaikról. Az ERSTE Csoport szakértői a Magyar Bankszövetséget a közép kelet európai országok bankszövetségeivel együtt, összefogásra, együttműködésre kérte, hogy eredményesebb legyen a nemzetközi szervezetek (IASB, EFRAG) felé történő IFRS9 megváltoztatását célzó szakmai indítványuk.

Az ERSTE csoport kritikus pontnak a hitelportfólió bizonyos elemeinél az amortizált költségen való értékelés fenntarthatóságát látja. A tagbankok számviteli szakemberei egyetértenek az ERSTE szakértők lényegre törő megállapításaival. Az IFRS szabályokon alapuló pénzügyi adatok publikálása a hazai eredmények nemzetközi összehasonlíthatóságának alapkövetelménye.

2.3 Adózási kérdések, események

A szakértők 2010-ben is véleményt cseréltek az adózással összefüggő kérdésekben. Több állásfoglalást kérő levelet küldtünk az illetékes minisztériumhoz és az adóhatósághoz. A megkeresések az érvényes szabályok egyszerűsítését, az adminisztrációs teher csökkentését célozták. Sikerült elérni, hogy 2011-től megszűnjön a hitelintézeteknél és befektetési vállalkozásoknál egyaránt sok gyakorlati kérdést, és aránytalanul nagy adminisztrációt igénylő, a külföldi szervezeteknek juttatott kamatjövedelmek forrásadózási szabálya. A kezelhető szabályozás érdekében a Bankszövetség a Befektetési Szolgáltatók Szövetségével és a központi elszámolóházi tevékenységet ellátó KELER Zrt. szakértőivel is összefogott. Emellett sikernek tekinthető, hogy a külföldről származó kamatjövedelem esetén a kettős adózás elkerülésére vonatkozó, túlzottan bonyolult iránymutatást is hatályon kívül helyezték 2011-től.

A Faktoring Szövetséggel együttműködve az adózás rendjéről szóló törvény 36/A §-ában lefektetett, a közbeszerzésben részt vevő vállalkozások finanszírozását rendkívüli mértékben akadályozó előírás felfüggesztési szabálynak a meghosszabbítása érdekében is felléptünk. A bankadó szabályának értelmezése során döntően a korrekcióba beszámítható mérlegtételek (jegybankkal szembeni követelések, értékelési tartalék, elhatárolt kamat) miatt merültek fel kérdések.

A hitelezési tevékenységgel összefüggően is több adózási kérdéssel foglalkoztunk: a követelés elengedése, a behajthatatlanság, és ÁFA szempontból a végrehajtási eljárás és fizetéseképtelenség, a hitelfedezetként szolgáló opciós szerződés lehívása, a zálogjog érvényesítése, az ingatlanokra választható ÁFA alanyiság, és ebből adódóan a partnerek eltérő ÁFA választása a problémás kérdések között szerepelt. A személyi jövedelemadó tekintetében legtöbb kérdés a tartós befektetési szerződések és az ellenőrzött tőkepiaci ügyletek kamatadózásiával függött össze. A kamatjövedelmek 2011-től 20%-ról 16%-ra változó adókulcsa és a kapcsolódó átmeneti szabályozás alkalmazása miatt is több speciális hitelintézeti termék adókezelését felvetettük az illetékes minisztérium felé. Az állami adóhatóságnál döntően a hitelintézetek által kötelezően teljesítendő kifizetői adatszolgáltatásokkal összefüggően jeleztünk problémákat és javaslatokat. Ezen kívül az adóhatóságnak és a közigazgatási államtitkárságnak küldtünk levelet, megoldást kérve és javasolva a hitelezésnél alkalmazandó, és nehézkesen működő jövedelemigazolás ellenőrzési folyamat könnyítése érdekében.

A Nemzetgazdasági Minisztérium által működtetett Adminisztrációcsökkentési Munkabizottság felé több problémát jeleztünk, és javaslatot tettünk az adózási kérdéseket illetően.

3. Önszabályozás

3.1 Budapesti Elvek

A nemzetközi tapasztalatokra épülő „London rules” szabályrendszernek megfelelő „Budapesti Elvek” önkéntes csatlakozáson alapuló magatartási kódex, amelyet a Bankszövetség 2010/1 sz. Ajánlással tett közzé. Fő célja az, hogy a jelentősebb gazdasági potenciált képviselő adós gazdálkodó szervezet súlyos fizetési problémái, fizetéseképtelensége esetén ne kerüljön sor jogi eljárás útján történő követelésérvényesítésre, hanem a csődeljárást, vagy felszámolási eljárást, esetlegesen a bírósági végrehajtást megelőzően a hitelezők önkéntes csoportja tegyen javaslatot a gazdasági társaság pénzügyeinek átstrukturálására. A szabályrendszer azoknál az eseteknél jelent segítséget, ahol az adós eladósodottsági szintje, kooperativitása lehetővé teszi a szabályrendszernek megfelelő együttműködést. Így peren kívül, az érintett bankok és az adós együttműködésével cégek, munkahelyek, munkakultúrák menthetőek meg, ami a jelenlegi pénzügyi- gazdasági válsághelyzetben elemi érdek. A rendszer azokban az esetekben alkalmazható, ahol legalább két hitelező bank van, és az adós cég átmeneti likviditási vagy piaci gondokkal küzd, és jóhiszemű magatartást tanúsít. Ekkor türelmi időt kap a hitelezőktől, amely alatt átvilágítják a céget külső, független szakértőkkel és felméri, hogy milyen eszközökkel képes a cég a változásra. Az eljárás alkalmazása jelentősen lerövidítheti azt az időt, ameddig a hitelező bankok egymás pozícióját is figyelembe véve a vállalat helyzetéről és a restrukturálás lehetőségéről pontos képet alakítanak ki.

Az Ajánláshoz eddig 9 bank csatlakozott.

3.2 Az üzenetközvetítő rendszer módosulása miatti problémák a bankváltási önszabályozásban

A folyószámlára vonatkozó bankváltási önszabályozásban résztvevő bankok jelezték a Bankszövetségnek, hogy a folyamat egyik kulcselemét jelentő bankközi adatáramlást veszélyezteti a GIRO által üzemeltetett adatcsatorna megváltoztatása. A GIRO jelenlegi adattovábbítási rendszere olcsón, jól és automatikusan működik, míg a tervezett módosítás bonyolultabb és drágább eljárást eredményez, ami csak komoly, egyedi, bankonkénti fejlesztéssel tehető probléma-mentesebbé. A bankok szakértői azt javasolták, hogy a GIRO központi fejlesztéssel oldja meg a kérdést.

A GIRO szerint a bankváltás segítésére ajánlott új megoldás biztonságos, bár a korábbi automatizáltság eléréséhez valóban - általuk kisebb mértékűnek - ítélt fejlesztésre volna szükség, s úgy ítélték, hogy ezt a fejlesztést gazdaságosabb az egyes bankok szintjén végrehajtani, mint a GIRO-nak központilag, igazodva a rendkívül sokféle banki rendszerhez. A kérdést nem sikerült tisztázni.

4. Adatszolgáltatás

4.1 Jelentések az MNB felé

A Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletben szabályozza a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó adatokat, az információt szolgáltatók körét, valamint az adatszolgáltatás módját

és határidejét. Az adatgyűjtési igényeket az MNB évente felülvizsgálja, és az adatszolgáltatásokat egy-egy naptári évre vonatkozóan írja elő.

A monetáris politika döntési igénye miatt a jegybank a korábbinál részletesebb adatokat kér az értékpapír-ügyletekről, a pénzforgalomról, a gazdasági válság hatására egyre gyakoribbá váló hitelszerződés módosításokhoz, átstrukturálásokhoz kapcsolódó adatokról. Ezzel összefüggésben a kamatstatisztikai célú adatgyűjtés szabályai is finomodtak. 2011-től új statisztikai adatgyűjtés indul a SEPA (Egységes euró fizetési övezet) fizetési mód használatának figyelésére, amelyet jelenleg 15 magyar hitelintézet alkalmaz, és várható, hogy a rendszerhez csatlakozók száma bővülni fog. 2010 szeptemberében a 2011-re vonatkozó rendszeresen készítendő jelentések előkészítésében, a tervezet szintjén álló rendelet szakmai véleményezésében a Bankszövetség is részt vett. A módszertani előírások pontosításának igénye mellett folyamatosan jelezzük az adatszolgáltatásból eredő leterheltséget, az óriási mennyiségű adathalmaz racionalizálásának, a redundáns információk kérésének megszüntetési igényét.

4.2 Jelentések a PSZÁF felé

A hitelintézeti és befektetési szolgáltatási tevékenységet átfogó jelentéscsomag jelentősen megváltozott 2010-re, és a közzétételt mind az új jelentések körül elhúzódó szakértői viták/egyeztetések, mind a szabályozók oldaláról a lezárásig folyamatosan jelentkező újabb adatszolgáltatási igények hátráltatták.

A rövid felkészülési idő a Felügyelet adatszolgáltatási rendszerét is próbára tette, és az év elején több alkalommal adtak ki közleményt a határidők betartásának enyhítéséről. A Bankszövetség több alkalommal kérte a Felügyelettől a méltányos indítást, így az új módszer szerinti 2010-től hatályos befektetési szolgáltatásokra kiterjedő adatszolgáltatás is csak áprilisban indult (a fogyasztóvédelmi jelentések határideje július 1. volt). A Bankszövetség a Felügyelettel folyamatos kapcsolatban állt, véleményezte az előkészített újabb adatszolgáltatási kötelezettségeket, és jelezte az aktuális problémákat. 2010-ben több egyeztetés volt a fogyasztóvédelmi célból előírt adatközlés tartalmi, és formai követelményrendszerének kiépítése körül.

A Bankszövetség a PSZÁF felé minden alkalommal hangsúlyosan jelezte, hogy nagy mennyiségű adatot kell a hitelintézeteknek rendszeresen előállítaniuk (naponta közel 20 összetett jelentést/táblát kell elkészíteniük) és vegyék figyelembe, hogy az adatszolgáltatási területek (a humán és a technikai erőforrásokat egyaránt ideértve) a teljesítőképesség határán állnak.

5. Pénzforgalom

5.1 A bankkártyás tranzakciók díjának törvényi szabályozása

A Gazdasági Versenyhivatal interchange díjakkal kapcsolatos vizsgálatának következményeként a pénzforgalmi törvény 2009. évi módosításakor szabályozásra kerültek a bankkártyás tranzakciók díjai, nevezetesen a bankközi (interchange) díjak és a kereskedői jutalékok. A szerződési szabadság és a piacgazdaság elvét sértő, 2010. március 1-én hatályba lépett módosítás ellen a Magyar Bankszövetség a köztársasági elnöktől előzetes normakontrollt kért.

A mind technikai, mind szakmai szempontból kifogásolható, alkotmányossági jogot sértő módosítást a Pénzügyminisztérium támogatásával, képviselői módosító indítvánnyal, még a hatályba lépés előtt sikerült megváltoztatni, aminek eredményeképpen a törvénybe az került, hogy a kedvezményezettal szemben a pénzforgalmi szolgáltató által érvényesíthető jutalékok, díjak és egyéb költségek mértéke nem haladhatja meg a fizetési művelet teljesítésének fedezetét biztosító fizetési számlára vagy hitelkeretre terhelt összeg két százalékát.

5.2 A hazai pénzforgalom fejlesztése a napközbeni többszöri elszámolás lehetőségével

A Fizetési Rendszer Tanács (FRT) 2010. június 23-án hozott döntése alapján, a napközbeni többszöri elszámolási (InterGiro 2, IG2) rendszer várhatóan 2012. július 1-től áll majd a banki ügyfelek rendelkezésére. Az elektronikusan kezdeményezett átutalási tranzakciók bankok közötti végrehajtása az IG2 rendszer bevezetésével 4 óra alatt teljesíthetőek. Az új rendszer határidőre történő megvalósulását Projekt Irányító Bizottság (PIB), és a szakmai kérdésekkel foglalkozó Bankszakmai Munkacsoport (BMCS) segíti. 2010 végéig a bankoktól beérkeztek az első intézményi státuszjelentések, amelyek felmérték a projekt elindításának, a projektvezető kijelölésének, az alapító dokumentumok elfogadásának a helyzetét, a projekt ütemtervét és költségvetésének elkészültét.

5.3 HUF LORO körbetartozás problematikája és lehetséges megoldása

A Valósídejű Bruttó Elszámolási Rendszerben (VIBER) időnként kialakuló körbetartozás megszüntetése érdekében, a Magyar Nemzeti Bank javaslatot terjesztett elő, amelynek megvalósításáról kikértük a tagbankok véleményét. A június végéig leadott szavazás eredményeként az MNB megrendelte a VIBER fejlesztést, amelynek során a tranzakciók monitorozásáról is döntést kellett hozni. Ezzel kapcsolatosan azonban már az MNB mérte föl a banki igényeket. A további fejlesztésekkel kapcsolatos feladatok koordinálását az MNB végzi.

5.4 E-pénz kibocsátás-Hpt. módosítás

A Hpt. módosításával történt meg az elektronikus pénzt kibocsátó intézményről szóló 2009/110/EK direktíva hazai jogrendbe történő beépítése. A jogalkotás során a Bankszövetség jelezte, hogy az új irányelv és a megküldött Hpt. módosítás összevetésén túl szükség van arra is, hogy a bankok az elektronikus pénz kibocsátása mögött működő rendszert koncepció szinten átgondolják.

5.5 A nemzeti határokat átlépő készpénzszállítások uniós szabályozása

A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) felkérte a Bankszövetséget, hogy működjön közre a határokon át történő Euró készpénzszállítást szabályozó uniós rendelet-tervezet véleményezésében.

A szabályozást az tette szükségessé, hogy az egységes Euró zóna megléte ellenére a nemzeti határok (ill. az eltérő nemzeti biztonsági szabályok) gátolják az optimális készpénzszállítási útvonalak kialakítását. A tervezet nem törekedett teljes szabályozási harmonizációra, hanem a nemzeti szabályok tiszteletben tartásával, átlátható működési kereteket igyekezett létrehozni. A határokat átlépő készpénz-szállítóknak be kell tartaniuk a nemzeti előírásokat.

A Bankszövetség bevonta az egyeztetésbe a leginkább érintett bankokat (pl. az osztrák határ melletti hitelintézetet), a SEPA egyesület témafelelőseit, ill. a - nem tagintézmény – legnagyobb

pénzszállítókat. A minisztériumi egyeztetésen azt kértük a tárcától, törekedjék arra, hogy a kialakuló szabályozás ne lehetetlenítse el a már működő - határon átnyúló – magyar gyakorlatot, ill. minél előbb kezdjen hozzá a kormányzat az értékszállítás jelenleg hiányzó – uniós szabályozási terveket figyelembe vevő – regulálásához.

6. A követeléskezelés törvényi szabályozása

A követelés-kezelési és behajtási tevékenység jogi szabályozásából származó hiányosságokat több ízben megtárgyalta a Bankszövetség Elnöksége. A bankok többsége ezt a szabályozási hiányosságot belső szabályzatokkal pótolja, és többnyire prudens, korrekt, jól szabályozott eljárási rend alapján érvényesítik követeléseiket. Ugyanakkor ez nem mondható el a pénzügyi vállalkozások egy jól körülhatárolható szegmensére, illetőleg az e körön is kívülre kerülő követelésérvényesítési eljárásokra. Megbízottként ugyanis sok esetben olyan ügynökök, közvetlen behajtást végzők, árverést szervező cégek járnak el, akikre a bankoknak és a szabályozó, ellenőrző hatóságoknak sincs érdemi rálátása. A probléma feltérképezésére és jogszabályi rendezésére a Bankszövetség egy szakértői munkát kezdett el, amelynek tényfeltáró tanulmánya elkészült, s a tanulmány alapján elkészült a törvény szabályozási koncepciója is. A szakértők szerint olyan szabályozást kell kialakítani, amely garanciális biztosítékot nyújt az adósnak a visszaélések ellen, de nem rontja a fizetési fegyelmet. A javaslattal a Bankszövetség megkereste a korábbi Pénzügyminisztériumot és a PSZÁF-ot. A PSZÁF-nál azonos álláspontot képviselnek abban, hogy a követeléskezelési tevékenységet folytató intézmények engedélyezését és felügyeletét a PSZÁF hatáskörébe tartozó kérdésnek tekintik. Sajnos a törvénytervezet előkészítése érdekében tett érdemi előrelépésről még nem tudunk.

7. Az OBA kártalanítási folyamattal összefüggő gyakorlati kérdések, problémák

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) betétbiztosítást szabályozó és 2010. január 1-től megváltozott rendelkezései mind az OBA, mind a hitelintézetek részéről jelentős többletfeladattal járnak, és a jogszabály gyakorlatba való átültetése során számos kérdés merült fel hitelintézetek oldaláról. Az OBA által elrendelt adatközlés tartalmi és formai előírásai csak hosszas egyeztetés és jogszabály-kiigazítást követően váltak alkalmazhatóbbá a hitelintézetek számára. Nagy eredmény, hogy a hitelintézetek által kibocsátott, idegen helyen (akár belföldi akár külföldi letétkezelőnél) tartott értékpapírok adatszolgáltatását a központi elszámoló ház (KELER Zrt.) az MNB és a PSZÁF együttműködése révén sikerült megoldani.

Az OBA Igazgatótanácsa által elrendelt, és 2011-től kötelezően előállítandó Ügyfélértéktájékoztató előírásai ugyancsak aránytalanul nagy ráfordítást jelentenek. A szektor nem osztja az OBA véleményét, hogy az elkészítendő sztenderd szövegezéssel kiadott ügyfélértéktájékoztató a hitelintézetekkel szembeni bizalom erősítése irányába hat. A tagbankok a jelenlegi gazdasági körülmények között nem sok hasznát látják ennek a kötelezettségnek.

Eredménynek tekinthető, hogy többszöri megkeresésünkre némileg egyszerűbbé vált az OBA által eredetileg elvárt formájú ügyfélértéktájékoztató: nem szükséges minden ügyfél felé a tájékoztató sablonját - a vonatkozó adatokkal feltöltve - postán elküldeni; elegendő az ügyfelek figyelmét felhívni az alkalmazott tájékoztatási csatornákon (bankkivonat, honlap) arra, hogy a bankfiókban átvehető az aktuális betétbiztosításra vonatkozó tájékoztató. A Bankszövetség a tagbankok között is külön egyeztetést szervezett az egységes és egyértelmű alkalmazás érdekében. A megbeszélés hasznosnak bizonyult, mert a piaci versenypartnerek az

Ügyfélértékelő elkészítésével kapcsolatban több kérdésben megállapodtak, ami pedig kérdésként nyitva maradt arról a Bankszövetség állásfoglalást kért az OBA-tól.

III. BANKSZÖVETSÉGI MUNKACSOPORTOK, MUNKABIZOTTSÁGOK, RENDEZVÉNYEK, KAPCSOLATOK

1. Bankszövetségi munkabizottságok, munkacsoportok

1.1 Bankbiztonsági Bizottság

1.1.1 IT Biztonsági Munkacsoport

A Bankbiztonsági Munkabizottság Információtechnikai (IT) Biztonsági munkacsoportjának egyik fontos feladata volt az év folyamán az Internet-biztonsági kockázatokról szóló PSZÁF Ajánlás módosítására tett javaslat elkészítése annak érdekében, hogy a banki ügyfelek által használt elektronikus csatornába vetett bizalom ne rendüljön meg.

A tagok megtárgyalták, és kialakították a Bankszakmai Bizottság Működési Szabályzatának módosítására vonatkozó elképzeléseiket, javaslataikat is. Sor került, és eredményesen zárult az elektronikus csatornákkal szembeni támadások elhárítását segítő gyakorlatra, amelyben több tagbankunk vett részt. A Munkacsoport megbeszélést folytatott az Adatvédelmi Biztos munkatársával arról, hogy a hitelintézetek kárára elkövetett visszaélések során az egyes bankok által gyanúsnak ítélt helyzetekkel kapcsolatosan megszerzett adatokat, információkat (pl. a csalóról készült felvételeket, fényképeket) hogyan lehetne megosztani egymással. Az adatvédelmi törvény ugyanis ezt nem teszi lehetővé, ami nagyban akadályozza a visszaélések hatékony felderítését, mivel erre csak akkor van mód, amikor az ügy már a rendőrségi feljelentés fázisába került. Megoldaná a problémát az, ha az adott területre vonatkozó részletes szabályozás, például a Hitelintézetekre vonatkozó törvényben kerülne szabályozásra.

1.1.2 Humán- és Fizikai biztonsági Munkacsoport

A munkacsoport kiemelten foglalkozott a bankrablásokkal. Annak ellenére, hogy fokozatosan javult a rendőrség és a bankok közötti, konkrét információcserében is (főleg kamerafelvételek továbbítása) megnyilvánuló együttműködés, a bankrablások száma a korábbi évek viszonylag magasabb szintjén stabilizálódott, amelyben fontos szerepe van a megelőzési gondok növekedésének.

Hangsúlyosan foglalkozott a munkacsoport a bankrablások létrejövő túszerkezetek veszélyével. Megosztott a szakemberek véleménye az ún. „zsarolásos bankrablás” (tiger kidnapping) ügyében várható hazai fejleményekről.

A munkacsoport megtárgyalta a humánkockázat biztonsági kezelését, tekintettel arra, hogy a banki visszaélések jelentős hányada az alkalmazottak rovására írható. A szakemberek megvitatták azt a rendőrségi levelet, amelyben a biztonsági őr fiókon belüli felállítására vonatkozó banki gyakorlatot bírálták.

1.1.3 Csalás Elleni Munkacsoport

A Csalás Elleni Munkacsoport megbeszélésén a munkacsoport tagjai kicserélték tapasztalataikat az MBVK (Magyar Bírósági Végrehajtó Kamara) e-Post rendszerével kapcsolatban. Az e-Post Hungary Ltd. által kifejlesztett rendszert jelenleg öt bank használja. A

rendszer működése óta megduplázódott a forgalom, a megkeresett személyek száma már eléri a havi 24 ezret. A lekérdezésekre adott válaszok 85%-a nemleges. A leggyakrabban elkövetett csalásokkal kapcsolatos közérdekű információk megbeszélése során kiderült, hogy Magyarországon is eljutottunk már odáig, hogy a csalások nagy százaléka bankon belülről indul. Ezt a visszaélési formát elősegíti az is, hogy az ügyfelek kényelme érdekében a banki rendszerek sok esetben lehetővé tesznek bizonyos adatmódosításokat az ügyfél személyes jelenléte nélkül is.

A bankkártyás Fraud Fórum működése jó példa arra, hogyan működhetnek együtt a bankok a csalások megakadályozásában. A munkacsoport ezért úgy döntött, hogy havi rendszerességgel találkozik, és a tudomásukra jutott visszaélési módokról tájékoztatják egymást.

1.2 Pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni Munkacsoport

A Moneyval - azon európai államok szakértőinek szervezete, amelyek nem tagjai az OECD keretében létrejött, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem meghatározó szervezetének, az FATF-nek - negyedik körös magyar értékelése megállapítja, hogy a magyar bankok elkötelezettek a pénzmosás elleni küzdelemben, és tudatában vannak az ügyfél-átvilágítási intézkedések fontosságának, ezeket jól gyakorolják, csakúgy, mint az átutalási megbízásokat kísérő adatokról szóló előírásokat. Hiányosságokat a jogalkotás és a jogalkalmazás területén találtak. A Kormány egyelőre nem tervezi a Pmt. módosítását, azzal megvárják a III. pénzmosási direktíva felülvizsgálatát, esetleg a 4. direktívát.

1.3 Pénzforgalmi Munkacsoport

A havi gyakorisággal ülésező munkacsoport megbeszélésein a résztvevők a pénzforgalmi jogszabályoknak a gyakorlati életben történő alkalmazása során felvetődött problémákat beszélték meg. A munkacsoport tagjai hasznosnak tartják a megbeszéléseket, mert kialakítható a felvetődött problémák kezelésének legjobb gyakorlata. A nem kellő részletességgel szabályozott esetekben a résztvevők a problémák megoldása, tisztázása érdekében állásfoglalást kérhetnek a jogalkotóktól.

A Munkacsoport véleményezte a jelenlegi T+1 napos elszámolás helyetti napközbeni elszámolás 2012. július 1-től történő bevezetése miatt szükségessé váló MNB rendelet tervezett módosítását. A felmerült problémákat a tagok konzultáción tisztázták.

1.4 Work out munkabizottság

A munkabizottság több ülésen tárgyalta a csődtörvény módosítását, új rendelkezéseinek értelmezését, a csődeljárásra vonatkozó új szabályok hatályosulásának tapasztalatait, a felszámoló kijelölésével összefüggő problémákat, a csődtörvény módosítást igénylő rendelkezéseit. Külön megbeszélést tartottak a csődeljárási szakaszban a kezesség és bankgarancia érvényesíthetőségével kapcsolatban.

A munkabizottság foglalkozott a csődeljárás alatti állami kezesség érvényesíthetőségével. Javaslatot tett a hitelgarancia üzletszabályzatának a csődeljárás alatti eljárási szabályokkal történő kiegészítésére.

A Bizottság megtárgyalta a vállalati hitelezésre kialakított önszabályozási modell (London Rules) koncepciót, a bankok közötti előzetes, önkéntes megállapodás előnyeit a törvény által szabályozott csőd/felszámolási eljáráshoz képest.

Az előadók hangsúlyozták, hogy a „London Rules” alkalmazása a csődtörvény új, csődmoratóriumra vonatkozó rendelkezései miatt is időszerű, mert a bankok kiszolgáltató helyzetben vannak a csődvédelemmel szemben. A Bankszövetség ad hoc munkabizottságot hozott létre, amelyben a koncepciót támogató bankok képviselői, és a kezdeményező szervezetek működtek együtt. A munkabizottság kidolgozta az eljárási rendet.

1.5 Közvetítői munkabizottság

A 2010. január elején hatályba lépett új törvényi szabályozáshoz kapcsolódóan a Bankszövetség aktívan és kezdeményezően lépett fel a végrehajtási rendeletek megalkotása érdekében. Kidolgozott tervezeteket adtunk át a minisztériumnak a közvetítők kötelező felelősségbiztosításáról, díjazási rendszeréről és a képzési rendszerről szóló rendeletek elkészítéséhez. A rendeletek viszonylag gyors megjelenése a kérielt tervezeteknek volt köszönhető.

A hitelintézeti közvetítőkkel kapcsolatos új szabályoknak megfelelő engedélyezési eljárásra történő felkészülés számos jogértelmezési problémát vetett fel, melyekkel kapcsolatban a Bankszövetség konzultációkat szervezett, konferenciákon vett részt, állásfoglalást kért a PSZÁF-tól. Részt vett a képzési folyamatra történő felkészülésben, véleményezte a hatósági vizsga tananyagát, kérdéssorait. A közvetítői adatszolgáltatás kérdésében külön konzultációt és állásfoglalást kért a PSZÁF-tól. A tapasztalatok alapján több kérdésben kezdeményezte a hitelintézeti törvény közvetítőkre vonatkozó szabályozásának módosítását, ezeknek jelentős része beépült az őszi salátatörvény révén a Hpt-be.

1.6 Adómunkacsoport (AMCS)

A munkacsoport több, a hatályos adótörvények alkalmazását, az adminisztrációs teher csökkentését szolgáló javaslatot, kérést fogalmazott meg, és küldött a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz az év során. A Parlament honlapjára folyamatosan felkerülő törvénytervezetekhez is többször készült pontosítást, kiigazítást kérő javaslat. Egyeztetések zajlottak a 2010-ben kivetett, és nagy terhet jelentő különadó szabályának kezelhetőbbé tételéről, az éves eredményt rendkívüli mértékben, azonnal rontó extraadó elszámolásának, időbeli halaszthatóságának és a klasszikusabb jövedelem alapra való eltolásának a lehetőségéről. A szakértői csapat több javaslatot, módszert megvizsgált, de egységes támogatást egyik lehetséges megoldás sem kapott. A kihirdetett jogszabály szakértői szintű előkészítésében, a tervezetek véleményezésében a munkacsoport szakértői nem vettek részt.

1.7 KKV Munkacsoport

A Bankszövetség az érdekelt bankok részvételével többször szervezett egyeztetést a Magyar Fejlesztési Bankkal a kkv szektort érintő hitelezési programjairól, a hitelprogramok egyes feltételeinek változásairól. Az egyeztetés eredményeképpen egyetértés alakult ki a változtatások végrehajtására.

Írásbeli és szóbeli egyeztetésre került sor az érdekelt bankok és a Garantiqa képviselői között a Garantiqa Üzletszabályzatánál végrehajtott változásokról. A vita számos más probléma mellett

arra összpontosult, hogy egyes változtatások megfelelnek-e a Basel II. előírásainak. Az érdekelt bankok úgy értelmezték a változtatásokat, hogy azok megszüntetik az állami garanciának azt az előnyét, hogy az államilag viszontgarantált hitel tőkekövetelménye nulla.

A Magyar Bankszövetség Elnöksége egyetértett azzal, hogy - a Garantiqa kérésére - az új kormánytól tegyen lépéseket az állami viszont-garancia 70%-ról 85%-ra növelése érdekében. A Garantiqa díjainak növelését viszont nem tartotta időszerűnek, hiszen a válság időszakában állami feladat a ciklus simítása, a KKV szektor finanszírozásának sokoldalú eszköztárral való elősegítése. A Bankszövetség azt az álláspontot képviseli, hogy a rövidtávon jelentkező veszteségeket a korábban felhalmozott tőkéből célszerű fedezni. Hosszabb távon támogatható a kockázatarányos díjfizetés kialakítása.

1.8 Agrár Munkacsoport

Több bank kezdeményezésére az FVM szakállamtitkára részletes tájékoztatást tartott az agrártámogatások 2010. évi rendszeréről és a változásokról. A megbeszélésen részt vett az MVH képviselője is. Az egyeztetésen az MFB vezérigazgató helyettese tájékoztatta a bankokat az MFB agrárhitelek feltételeinek 2010 évi változásairól.

Az év közepén a Bankszövetség kapcsolatteremtő és tájékozódó megbeszélést szervezett a Vidékfejlesztési Minisztérium agráriumért felelős vezetőivel. A bankok szakértői tájékoztatást adtak az agrárvállalkozások hitelezési helyzetéről, megállapították, hogy az agrárvállalkozásokat érintő elemi károk miatt még nincs jelentős érdeklődés a bankoknál a támogatási lehetőségek iránt.

2. Konferenciák, kerekasztalok

2.1 Konferencia az IFRS9 Pénzügyi instrumentumok sztenderdről

A Bankszövetség a KPMG tanácsadó cég közreműködésével konferenciát szervezett a 2009 novemberében közzétett - IAS 39 felváltását célzó - IFRS9 Pénzügyi instrumentumok számviteli szabványról. A konferencia célja az volt, hogy a várhatóan 2013 elejétől bevezetendő új pénzügyi instrumentumok kezelését meghatározó sztenderd főbb jellemzőiről a tagbankok számviteli, informatikai és kockázatkezelési szakértői tájékoztatást kapjanak. A konferencián közel 100 fő vett részt.

2.2 Konferencia a 2011. évi adóváltozásokról

A Bankszövetség decemberben - a korábbi évek hagyományát követve - a tagbankok adózásban érintett szakemberei számára konferenciát, Adófórumot szervezett a szektort leginkább érintő adóváltozásokról. A konferencián az adózásért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium jogszabály előkészítésben részt vevő szakértői tartottak előadást. A több mint 50 fő részvételével zajló szakmai napon a 2011-től hatályos személyi és társasági jövedelemadó, a banki különadó, és a társadalombiztosítással kapcsolatos főbb változások lettek kiemelve.

Az Adófórum a résztvevők aktív közreműködésével zajlott, s a rendezvény hasznosságáról a tagok kedvező visszajelzéseket adtak.

3. Konzultációk

3.1 Tárgyalások a nemzetgazdasági miniszterrel

A Bankszövetség Elnöksége novemberben és decemberben is megbeszélést folytatott a Nemzetgazdasági Minisztérium vezetőivel. A novemberi találkozón a Bankszövetség elnöke leszögezte, hogy az elmúlt időszakban számos kormányzati intézkedés (a bankadó, a FIDESZ-es képviselők 8 pontja, az OBA díj háromszorosra emelése, a magán nyugdíjpénztári átutalások befagyasztása, a BKV működési engedélyének felfüggesztése) rontotta a bankok működési feltételeit, valamint Magyarország nemzetközi pénzügyi megítélését. Sürgető feladatnak tekintette a kedvezőbb gazdálkodási környezet kialakítását, Magyarország nemzetközi kockázati megítélésének lényeges javítását. A bankok működése szempontjából alapvető, hogy a banki költségek - a korábbi ígéreteknek megfelelően - már 2012-ben jelentősen csökkenjen, illetve 2012 után az Európai Unióban alkalmazandó rendszerre térjünk át.

Fontosnak tartotta a banki eszközökkel kezelhetetlen lakáshitelek problémájának a megoldását a Nemzeti Eszközkezelő Társaság közreműködésével.

A **nemzetgazdasági miniszter** hangsúlyozta, hogy a megbeszélést egy új kezdetnek, a magyar bankszektor pedig a legfontosabb szövetségesének tekinti. A miniszter utalt arra, hogy a Nemzeti Eszközkezelő Társaság koncepciója átalakult, kifejezetten a szociális problémák kezelésére irányul. A garanciarendszer kiterjesztését igen jó javaslatnak tartotta, amelyet a Nemzetgazdasági Minisztérium támogatni fog.

A **jelenlevő bankvezetők** felvetették, hogy Magyarország hitelességének a visszaállítása, a befektetői bizalom (nemcsak a banki tulajdonosoké) visszaszerzése elemi érdek. Banki szempontból alapvető a kilakoltatási moratórium megszüntetése, a jelzáloghitelezés feltételeinek a helyreállítása. A banki szabályozás további szigorítása már nem elviselhető, a KKV-k finanszírozását a Széchenyi kártya rugalmasabb feltételrendszere is javítaná. A késedelmes adósok kezelése nem halasztható. A bankrendszer időzített bombája a jelzáloghitelek kezelése.

A bankvezetői felvetésekre reagálva **Matolcsy György** kifejtette, hogy a költségvetési hiányra vonatkozó elvárásokat a kormány teljesíti, s a továbbiakban azt kell bizonyítani, hogy politikai erejét képes strukturális reformokra fordítani. A kormányzat támogatja a jelzálog intézményének a visszavezetését. A nemzetgazdasági miniszter hangsúlyozta a bankszektor és a kormányzat közötti együttműködés fontosságát, a rendszeres találkozások hasznosságát.

Decemberben a nemzetgazdasági miniszter kezdeményezésére újabb megbeszélésre került sor. Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter elmondta, hogy az év végével a kormány tevékenységének első - a költségvetés stabilizálásával jellemezhető - szakasza lezárul, s 2011 januárjától a kormányzat politikájában új szakasz kezdődik. Február végéig meghirdetik a növekedési és stabilitási programot, melynek középpontjában a versenyképesség növelése áll. A program megvalósításában a bankrendszernek alapvető szerep jut, ezért a kormány a szektort kiemelt szövetségesének tekinti. Ennek jegyében már 2011 első felében megállapodást szeretnének aláírni a Bankszövetséggel, amelyben lefektetnék a hosszú távú együttműködés alapelemeit. A növekedési és stabilitási programnak része lesz a költségvetési kiadások 600-800 milliárd forintos lefaragása, melynek hitelesítésében a bankszektor ugyancsak fontos tényező lehet.

A Bankszövetség elnöke röviden felvázolta azokat a konkrét, gyakorlati problémákat, amelyek megoldása a kormány és a szektor együttműködését igényelné. Ezek között említette a jelzáloghitelek (ezen belül is a CHF hitelek) problémájának mielőbbi kezelését, a kilakoltatási moratórium feloldását, az állami garanciahívással kapcsolatos nehézségeket, a csődtörvény módosítását, az MFB, illetve az Eximbank szerepének a meghatározását és a szabályozási kérdéseket.

3.2 Konzultáció a finn és a magyar bankszektort érintő aktuális kérdésekről

A Finn Pénzügyi Szövetség meghívására a helsinki Magyar Nagykövetség szervezésében a Bankszövetség képviselői 2010. március elején konzultációt folytattak a két ország bankszektorait érintő aktuális kérdésekről. A megbeszélés egyik fontos eredménye annak rögzítése volt, hogy az Európai Unió úgynevezett kisebb országainak a bankszektort érintő fontos kérdésekben (uniós szabályozások, direktívák kiadása előtt) koordináltan kell fellépniük, mert érdekeiket gyakran nem, vagy kisebb súllyal veszik figyelembe.

3.3 Fogyasztóvédelmi konzultáció a PSZÁF-fal

A Compliance Bizottság kezdeményezésére a Bankszövetség konzultációra hívta meg a PSZÁF illetékes vezetőit, akik tájékoztatást adtak az újonnan kapott hatáskörük gyakorlásával kapcsolatos elképzeléseikről, a változások lényegéről, továbbá a fogyasztóvédelemről szóló törvényalkotásról. Egyes ügyekben a PSZÁF nem természetes személy ügyfelek bejelentésére is indít fogyasztóvédelmi eljárást, ilyenkor nem a bejelentő személye határozza meg az eljárás jellegét, hanem a panasz tartalma: amennyiben az fogyasztókat érinthet, úgy ebbe a mederbe terelődik a Felügyelet eljárása. Összességében az valószínűsíthető, hogy fogyasztóvédelmi érintettségű, vagy legalábbis a PSZÁF által ilyennek ítélt kérdésekben a Felügyelet a lehető legtágabban fogja értelmezni a jogszabályokat.

3.4 Konzultáció a közvetítői szabályozás és jogalkalmazás aktuális ügyeiről

A PSZÁF és a Bankszövetség közvetítői munkabizottsága megbeszélést tartott a közvetítői szabályozás és jogalkalmazás aktuális ügyeiről a PSZÁF Engedélyezési és Jogérvényesítési Igazgatóság ügyvezető igazgatójával és illetékes munkatársaival. A PSZÁF szorgalmazná a közvetítői piacok egységes szabályozását. A középfokú képzettséggel kapcsolatban a PSZÁF osztja a Bankszövetség azon véleményét, amely szerint pontatlan a Hpt. fogalomhasználata. A **diplomák minősítésével** kapcsolatban a PSZÁF rendszeresen kér állásfoglalást a Nemzeti Erőforrás Minisztériumtól és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézettől.

3.5 Előadás a könyvvizsgálói jelentésekről

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara elnöke előadást tartott a főként hitelezéssel és kockázatkezeléssel foglalkozó banki szakemberek számára a hitelintézeti ügyfelek pénzügyi beszámolójának sorai közti eligazodásról, a mérleg és a kapcsolódó eredmény kimutatás vizsgálatáról, felsorakoztatva és kiemelve a legfőbb kockázati tényezőket. Az előadó a pénzügyi mérleg tételei között sorról-sorra haladva a vagyoni helyzethez kapcsolódó főbb gazdasági eseményeket, a véletlen hibákra, illetve a szándékos csalásra utaló jeleket is bemutatta.

A gyakorlati példákkal tarkított előadást a közel 300 fős hallgatóság jól hasznosíthatónak, érdekesnek ítélte, s a nagy érdeklődés miatt további előadásokat is kellett tartani nagyszámú résztvevővel.

3.6 Találkozó a Magyar Ügyvédi Kamara vezetőivel

A banki Magatartási Kódexben az aláíró bankok többek között arra vállaltak kötelezettséget, hogy felhívják a lakossági kölcsönszerződés megkötésében közreműködők figyelmét arra, hogy a hitelező által a későbbiekben esetlegesen kezdeményezett követelésvásárlásban, vagy a végrehajtásban vásárolóként nem vehetnek részt. Mivel az érintett szerződések megkötésében tipikusan ügyvédek és közjegyzők működnek közre, a PSZÁF javaslatára e két szakma kamaráját levélben kértük arra, hogy hívják fel tagjaik figyelmét erre az összeférhetetlenségre. Az ügyvédi kamara személyes találkozót javasolt az ügyben, amelyen ismertettük a Magatartási Kódex jelentőségét, és további aktuális témákat is megbeszéltünk.

4. Az EBF befektetési szolgáltatásokkal foglalkozó bizottságának (Financial Markets Committee) Budapesten tartott ülése

Az Európai Bankföderáció befektetési szolgáltatásokkal foglalkozó bizottsága (Financial Markets Committee) a soros elnökséget megelőző félévben a következő elnökséget adó országban tartja ülését, ezért a bizottságot 2010. október 14-15-én a Magyar Bankszövetség látta vendégül.

Az ülésen meghívottként a nemzetgazdasági tárca pénzügypolitikáért felelős helyettes államtitkára adott tájékoztatást a magyar elnökségnek a tőkepiacokat és a befektetési szolgáltatásokat érintő szabályozási elképzeléseiről.

A második napot Patai Mihály alelnök előadása nyitotta, aki tőzsdeelnöki minőségében is tájékoztatást adott a hazai pénz- és tőkepiac aktualitásairól, a bankszektor helyzetéről és a Magyarországon is tapasztalható általános - tényekkel nem megalapozott - bankellenes közhangulatról. Megerősítette, hogy a Magyarországon jelenlévő külföldi tulajdonú bankok hosszú távon gondolkodnak, és az őket érintő súlyosan negatív, remélhetőleg kivételesnek tekinthető intézkedések ellenére sem tervezik a kivonulást.

Végezetül az Európai Bankföderáció titkársága adott tájékoztatást az általános uniós döntéshozatali mechanizmusról.

5. Külföldi Bankár Klub/Foreign Bankers' Club

A Magyar Bankszövetség keretében szervezett Külföldi Bankár Klub ülésén a külföldi állampolgárságú bankvezetők a Bankszövetség elnökétől tájékoztatást kaptak a Szövetségben végzett munkáról. A megbeszélést követően a külföldi állampolgárságú bankárok további egyeztetést és koordinációt javasoltak, és ennek elvégzésére felkérték a Klub soros elnökét, a K&H Bank vezérigazgatóját, Hendrik Scheerlinck urat. A találkozó meghívott vendége Ms. Irina Ivaschenko, az IMF állandó budapesti képviselőjének vezetője volt.

Scheerlinck úr tájékoztatást adott arról, hogy a külföldi állampolgárságú bankvezetőkkel a Klub legutóbbi ülését követően bilaterális megbeszéléseket folytatott, és összefoglalták azokat a javaslatokat, igényeket, amelyekkel a Magyar Bankszövetség munkáját javasolják

hatékonyabbá tenni, illetve kéri a külföldi állampolgárságú bankvezetők bevonását, aktívabb részvételi lehetőségét a Bankszövetség döntési folyamataiba.

6. Kommunikációs vezetők és vezető gazdasági és pénzügyi újságírók találkozója

A Bankszövetség harmadik alkalommal szervezte meg 2010. februárban a banki kommunikációs vezetők, valamint a vezető gazdasági és pénzügyi újságírók találkozóját. Ez a rendezvény is erősítette a Bankszövetség média kapcsolatait és a kötetlen beszélgetések az újságírók számára is lehetővé tették, hogy több bank kommunikációs vezetőjével személyes kapcsolatba kerüljenek. Az esemény népszerűségét igazolja a 40 fős részvétel. A találkozón meghívásunkra részt vett a PM és a PSZÁF szóvivője is.

7. A bankvezetők karácsony előtti összejövedele

A Bankszövetség december 6-án szervezte meg a bankvezetők hagyományos karácsony előtti vacsoráját, amelyen meghívott vendégként részt vett a Magyar Nemzeti Bank, valamint a PSZÁF elnöke.

A karácsonyi fogadás előtt a Bankszövetség bankvezetői értekezletet tartott, ahol az elnök tájékoztatást adott a bankszektort érintő aktuális kérdésekről, a bankokat érintő különböző jogszabály-változásokkal és kormányzati intézkedésekkel kapcsolatban tett lépésekről.

8. Együttműködés a Magyar Utazásszervezők és Utazásközvetítők Szövetsége (MUISZ) valamint a Magyar Bankszövetség között

A Bankszövetség főtitkára meghívást kapott a MUISZ igazgatósági ülésére, ahol az utazási irodák pénzforgalommal, online kereskedelemmel, bankkártya elfogadással kapcsolatos problémái is napirendre kerültek. A szakmai kérdések megoldása érdekében a MUISZ képviselői és a Bankszövetség munkatársai szakmai megbeszélést szerveztek, ahol az utazási irodák konkrét banki problémáira keresték a lehetséges megoldásokat. A Bankszövetség javaslatára a MUISZ képviselői a GIRO Bankkártya Zrt. szakemberével találkoztak, és az irodákban használt POS berendezések üzemeltetésének új lehetőségeiről folytattak egyeztető megbeszélést.

IV. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1. Az Európai Bankföderáció Bizottságai

1.1 Európai (bank) adóügyek - Adóügyi Bizottság (Fiscal Committee)

A bankszektor felügyeleti szabályozásának szigorítása európai szinten központi kérdéssé vált. Nemzetközi viták zajlanak arról, hogy milyen módon/eszközzel lehetne a bankszektorban tartalékok felhalmozni, hogy a jövőben elkerülhető legyen a válsághelyzet kialakulása, megbüntessék a krízist kiváltó bankokat, és visszaszedjék a kormányok által a bankoknak juttatott likviditási gyorssegélyt.

Az Európai Bankföderáció bizottságai vizsgálják a pénzügyi szektor extra-adójának kérdését. A banki szakértők elfogadják, hogy egyetemesen stabilizálni kell a globális pénzügyi rendszert. A G20-ak pittsburgi értekezletén az amerikai kormány felvetése nyomán fogalmazódott meg az, hogy meg kell gondolni a **bankokra kivetendő extra adók** vagy egy ún. **Válságkezelési Alap** létrehozásának a kérdését.

A különböző lehetőségek elemzése alapján az IMF jelentés a pénzügyi szektor kétfajta hozzájárulására (Pénzügyi Stabilitási Hozzájárulás (FSC), Pénzügyi Tevékenység Adó (FAT)), tett javaslatot.

Az IMF javaslattal szemben az egyik alapvető ellenvetés, hogy a pénzügyi szektort terhelő különadó súlyos torzulásokat okozhat a piacon, rontja a bankok versenyképességét, nem alkalmazható általánosan, hiszen a pénzügyi szektort segítő állami intervenció az egyes országokban nagymértékben eltért, sőt volt olyan ország, ahol egyáltalán nem volt.

Az EBF-nek az az álláspontja, hogy a krízishelyzetek kezelésére olyan kereteket kell kialakítani, amelyek lehetővé tennék a tagállamok számára, hogy a bajba jutott bankok számára olyan megoldást ajánljanak, amelynek alapján fennmarad a pénzügyi stabilitás és a bankrendszerbe vetett bizalom.

Célszerű ugyanakkor megvizsgálni azt, hogy **bankválság esetére** (annak megelőzése érdekében) **milyen kivételes intézkedési lehetőségeket lehet a nemzeti és az EU szintű felügyeleti hatóságok részére biztosítani.**

Ennek érdekében célszerű áttekinteni, hogy egyes tagállamok milyen intézkedéseket hoztak a múltbeli költségek kompenzálására, ezeknek az intézkedéseknek ugyanis széles a skálája.

Az EBF megosztott az európai válságkezelő alap létrehozását illetően, további körültekintő vizsgálatot és konzultációt tart szükségesnek. Az EBF-nek az az álláspontja, hogy a kidolgozás alatt álló válságkezelési irányelveknek minden pénzügyi intézményre ki kell terjedniük. A Bizottság és az Európai Parlament arra számít, hogy először a határon átnyúló, betétgyűjtő intézményekre alkalmazzák, majd kiterjesztik az összes pénzügyi szereplőre. Egy alternatív megoldás lehet, hogy nem az intézmény típusa számít, hanem az az elv, hogy azonos tevékenység/azonos kockázat/azonos szabályok.

Az Adóügyi Bizottság kiemelten kezeli azt az Amerikai Egyesült Államokban 2010. márciusában FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act/Külföldi számla adó megfelelelési törvény) néven megjelent törvényt is, amely az USA-n kívüli pénzmozgások révén külföldre kerülő, és gyakran az amerikai adózás alól ilyen módon kibúvó jövedelmek megfigyelését célozza. Az információátadás adatvédelmi kérdései nem tisztázottak, és jelentős feladattal jár majd a pénzügyi intézményeknél a szükséges rendszerek/folyamatok kiépítése.

Nemzetközi szinten - az EBF-t is ideértve - a pénzügyi intézmények és szervezetek harcolnak a FATCA törvény előírásainak alkalmazhatóbbá tételéért. A Nemzetközi Bankföderáció (ibFED-International Banking Federation) - aki között tagként ott van az amerikai, kanadai, európai, ausztráliai, japán, kínai, indiai, koreai és dél afrikai bankok szövetsége - levélben fordult az USA adóhatóságához és pénzügyminisztériumához, hogy felhívja a figyelmet a törvény alkalmazásával együtt járó problémákra. Amellett, hogy Nemzetközi Bankföderáció kinyilvánította egyetértését azzal a céllal, melyet az USA kormánya a FATCA által kíván elérni (azaz, hogy minden amerikai polgár valós mértékű adót fizessen) kiemelte, hogy túlságosan nagy feladatot jelent majd mind az érintett pénzügyi intézményeknél, mind az IRS-nél a világméretű adókötelezettség kezelése.

1.2 Lakossági Bankszolgáltatások Bizottsága

A Bizottság sajnálatosnak tartotta, hogy a lakossági bankügyek terén az EU hatóságai már nem a térség bankpiacainak integrációjára, hanem elsősorban a fogyasztóvédelemre összpontosítanak. A válság után ez némiképp érthető, de a kívánatos jövőkép szem elől tévesztésének veszélyével jár.

Az EU hatóságok szeretnék kikényszeríteni a felelős hitelezést mind a banki tőkekövetelmény – kockázatarányos – emelésével, mind az egyéni hitelnyújtás szabályozásával. Az európai bankszakma ezt feleslegesen túlzónak és szigorúnak ítéli.

Mindazonáltal a bizottság munkájának meghatározó részét a felelős jelzáloghitelezésről szóló EU Bizottsági irányelv tervezetének megvitatása tette ki. Az uniós hatóság gyakorlatilag ki szeretné terjeszteni a 2 éve született fogyasztási hitel irányelvet (CCD) - további szigorításokkal - a jelzáloghitelezésre is. A banki érdekképviseltek minden EU fórumon szóban és írásban is felhívják a figyelmet a tervezett koncepció veszélyeire, amelyek többek között a túlszabályozás terheiből és az ügyfél felelős döntésének a bankra tereléséből fakadnának.

A bankszakma elfogadja, hogy e szabályozás keretében a pénzügyi vállalkozások hitelezését és a hitelközvetítők tevékenységét szigorúbb jogi keretek közé kell helyezni, ugyanakkor javasolja, hogy a szabályozások alapvetően nemzeti szinten szülessenek.

A Lakossági Bizottság megtárgyalta az EU új önszabályozási kezdeményezését a folyószámla termékek összehasonlíthatóvá tételéről. A témáért felelős EU biztos levelére óvatosan elutasító választ adott a bankszakma, mivel egyes országokban már létezik az EU által javasolt gyakorlat, de az EU Bizottság eltökélt az önszabályozás kikényszerítésében.

1.3 Pénzmosás és csalás elleni Bizottság

A Bizottság ülésén is szóba került a 3. pénzmosási direktíváról készült értékelő jelentés, ami alapját képezheti a 4. direktívának. Nehézséget okoz a szankciós listák alkalmazása, az egyes

tagállami hatóságok eltérő értelmezése miatt ezek nem érvényesülhetnek egységesen, ezért uniós szintű interpretációra lenne szükség.

A G20-ak pittsburgi találkozásán megállapították, hogy a Földön 2,7 milliárd ember nem rendelkezik alapszámlával, és elkötelezték magukat amellett, hogy a pénzügyi szolgáltatásokat a szegények számára is elérhetővé tegyék (*financial inclusion*). Az USA egyenesen azt hangoztatja, hogy a pénzügyi szolgáltatásokból való kirekesztettség (*financial exclusion*) fokozza a terrorizmus finanszírozásának veszélyét. A kirekesztettség okai között szerepelnek a pénzmosás elleni megfontolásokból született szigorú azonosítási szabályok. Megfelelő módszereket kell kidolgozni azon ügyfelek azonosítására, akik nem rendelkeznek személyazonosító okmánnal. Ilyenek például a bevándorlók tömegei. A *financial inclusion*-nak nem feltétlenül az alapszámla az eszköze, az elmaradott országokban inkább a mobiltelefonos fizetések elterjesztését preferálják, a fejlett régiókban, így az EU-ban pedig inkább az alapszámlát.

Az adatvédelmi szabályok is nehezítik a pénzmosás elleni egységes fellépést, ezért be kell kapcsolódni az adatvédelmi direktíva folyamatban lévő felülvizsgálatába is. A magyar EU-elnökségre tekintettel a Bizottság a Bankszövetség meghívására jubileumi 50. ülését Budapesten tartja 2011 júniusában.

1.4 Fizikai biztonsági munkacsoport

A Munkacsoport elemezte a 2009. évi bankrablási statisztikát. Megállapították, hogy kevesebb számú bankrablás érte az EU bankjait, amiben meghatározó szerepe volt annak, hogy a rablásoknál meghatározó súlyú olasz helyzet ugrásszerűen javult, s ez részben a technika (főleg a kamerahasználat) hatékonyabb alkalmazásának, részben a javuló bűnözőelfogási mutatóknak tulajdonítható. Romlottak viszont a közép-európai (lengyel, szlovák, magyar) bankrablási mutatók, alapvetően a válságot követő drasztikus életszínvonal romlás miatt. Lengyelországban a bankrablások, míg Szlovákiában az ATM elleni támadások száma növekedett meg drámaian. A Munkacsoport áttekintette azokat a módszereket, amelyek hatásosnak bizonyultak a bankrablások ellen. A válság miatti közhangulat azonban egyes országokban a bankok elleni erőszakba torkollott. Erre a bankoknak fel kell készülniük.

1.5 Jogi Bizottság

A Jogi Bizottság cselekvési tervet fogadott el a munkára, az albizottságok tevékenységére vonatkozóan. A tagok kifejezték azt az óhajukat, hogy a Bizottság többet foglalkozzon a felelős hitelezés kérdésével.

Az értékpapírjogi irányelv tervezetével kapcsolatban (Securities Law Directive – SLD) az volt az általános vélemény, hogy a válság új helyzetet teremtett ezen a téren is, a befektetői érdekeket hatékonyabban kell érvényre juttatni az új szabályozásban. A krízis-intervenció és a csoporton belüli vagyónácsoportosítás kérdéséhez kapcsolódóan a Bizottság tagjai tájékoztatást kaptak az európai pénzügyi felügyeleti intézményrendszer átalakításával kapcsolatos kérdésekről, s az EBF formálódó álláspontjáról. Az EBF alapvetően támogatja a Rendszerkockázati Tanács (ESRB) és a 3 új felügyeleti hatóság létrehozását, de számos kérdést szükségesnek tart még tisztázni.

A Bizottság megvitatta az adatvédelmi direktíva felülvizsgálatát, a fogyasztói szerződéses jogokat érintő irányelvet, a felelős hitelezéssel, a bankszámlaváltással és a diszkriminációval kapcsolatos irányelvet.

Az EBF közzétette az Európai Bizottság konzultációra bocsátott átfogó adatvédelmi jelentésével kapcsolatos álláspontját. Az EBF a banki adatkezelés jogi biztonságát tartja szem előtt azzal, hogy nemcsak a természetes személyek, hanem a gazdasági társaságok adatai is védendőek. A személyes adatokkal való visszaélés jelentésének eseteivel kapcsolatban tettek adatbiztonsági IT-biztonsági szempontú javaslatokat. Az EBF támogatja a Bizottságnak azt a törekvését, hogy a határon átnyúló adattovábbítással kapcsolatban az alkalmazandó szabályok és az alkalmazandó nemzeti jog egyértelműen szabályozva legyen, tekintettel a nemzeti jogrendszerek eltérő, bonyolult szabályozására. Egyetértenek az adatvédelmi felelősök hatáskörének, felelősségének növelésével. Felhívták a figyelmet arra, hogy a III. pénzügyi direktíva némely előírása túl általános, és értelmezési bizonytalanságra ad okot.

A felelős vállalatirányítás (corporate governance) kérdéskörében a CEBS egységes ajánlásgyűjteményt kíván összeállítani a belső irányításra vonatkozó szabályok korrekt átvétele érdekében. Az irányelvek kitérnek majd a vállalati struktúra áttekinthetőségére, a felügyeleti szervek funkciójára, felelősségére, az IT biztonsági rendszerek szerepére. Az EBF a kérdéssel foglalkozó munkacsoport keretében összehasonlító anyagot készít a már létező nemzeti szabályozási rendszerekről, megoldásokról, abból a célból, hogy a Bizottságot meggyőzzék arról, hogy az esetleges európai szabályozásváltásnak nagyon magas szintűnek kell lennie. Az összehasonlító anyaghoz a Bankszövetség a magyar szabályozásról küld anyagot.

1.6 Kommunikációs Bizottság

A Kommunikációs Bizottság ülésén a tagországok képviselői azokat az érveket gyűjtötték össze, amelyek a válság jelenlegi szakaszában a bankrendszerrel szembeni bizalom erősítését szolgálhatják. A nemzeti bankszövetségek képviselői megtárgyalták azt a javaslat-tervezetet, amely az egyes tagországok tapasztalatai és véleménye alapján összefoglalta, hogy a Bizottság az EBF végrehajtó bizottságának milyen javaslatokat tegyen a brüsszeli központ kommunikációs irányelveire vonatkozóan. Az anyag fő mondanivalója az, hogy a válság előre haladtával, illetve a kilábalás első jeleit is figyelembe véve, az eddigieknél határozottabb és egyértelműbb, a bankszektor érdekérvényesítését jobban segítő kommunikációra van szükség. A Bizottság az anyag átdolgozására és véglegesítésére a bizottság elnökét (a Magyar Bankszövetség vezető tanácsadóját) kérte fel, aki az átdolgozott anyagot az EBF Társult Tagországok bankszövetségi főtítkárainak december 9-i ülésén ismertette.

1.7 Szociális ügyek bizottsága

A Bizottság áttekintette az elmúlt 10 évben folytatott tevékenységét. Különös hangsúlyt helyezett a pénzügyi válságnak a bankszektorra, elsősorban a foglalkoztatottságra, a szociális juttatásokra gyakorolt hatásának nemzeti szintű felmérésére. Megvitatta a szociális párbeszéd szerepét a recesszió időszakában. Felmerült, hogy szükség lenne a bankszektorban a képzettségi szint meghatározására, és erre egy bizottság felállítására. Ezzel a felvetéssel a bizottsági tagok nem értettek egyet, mondván, hogy a képzettségi elvárásokat nagyban meghatározza az adott ország foglalkoztatási kultúrája.

1.8 Fizetési Rendszerek Bizottsága (PSC, Payments Systems Committee)

A negyedévenkénti rendszerességgel ülésező bizottság ülésén a tagok úgy döntöttek, hogy a megbeszélések fő pénzforgalmi témáiról írásban is tájékoztatják az Executive Committee (ExCo) tagjait. Ezek a következők: a SEPA véghatáridő kijelölésének és az SDD-re történő áttérésnek a kérdése, a multilaterális bankközi díjak (MIF) alkalmazási lehetősége a fizetési kártyák esetében, az innovatív fizetések és az elektronikus számlázás fejleményei, a SEPA Tanács létrehozása és szerepe, a SWIFT tranzakciók kapcsán fölmerült adatbiztonsági kérdések, végezetül pedig a válság kapcsán megnövekedett készpénzes fizetések és a készpénz nélküli fizetések költségei és előnyei.

A pénzforgalmi direktívához hasonló jelentőségű szabályozás van születőben, amely többek között a SEPA fizetési módok bevezetésének végdátumát határozza meg. A PSC jogi támogatását ellátó Payments Regulations Expert Group (PREG) feladata a készülő új rendelet figyelemmel kísérése, és a szükséges módosítási javaslatok előkészítése. A pénzforgalmi direktíva megteremtette a bankok újabb versenytársait, a pénzforgalmi szolgáltatókat. A PSC tagjai táblázatos formában összefoglalták, hogy az egyes tagországokban a pénzforgalmi szolgáltatók tagjai lehetnek-e a bankszövetségeknek. Az EU tagországok eltérően vélekednek a tagsági viszonyukról.

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: PÉNZÜGYI SZABÁLYOZÁS ÉS FELÜGYELET

2010-ben a pénzügyi szabályozásért és a pénzügyi rendszer stabilitásáért felelős nemzetközi és európai testületek (Pénzügyi Stabilitási Tanács¹, Bázeli Bizottság, IMF, Európai Bizottság, CEBS², stb.) a politikai döntéshozók - mindenekelőtt a G20-ak - határozatai és útmutatása alapján folytatták a szektor korábbinál szigorúbb regulázását biztosító szabályok kidolgozását. A szabályozási törekvések középpontjában a bankok tőkehelyzetének és likviditásának a megszilárdításán túl a felügyeleti tevékenység megerősítése, a felügyeletek közötti együttműködés továbbfejlesztése, a bankválságok illetve a rendszerszempontról fontos intézmények kezelése, a felelős vállalatirányítás s ezen belül a felelős javadalmazási politikák és gyakorlatok kialakítása, valamint a központi elszámoló partnerek és az OTC derivatívák szabályozása állt.

A Magyar Bankszövetség éves jelentésében nincs mód az elmúlt évben felmerült valamennyi szabályozási javaslat részletes bemutatására (ezt a negyedéves jelentéseink mellékleteiben igyekeztünk megtenni), itt csak a legfontosabb fejleményekre térünk ki.

1. A bankrendszer tőkehelyzetének és likviditásának a megerősítése

1.1 A Bazel III szabályozás

A Bázeli Bizottság továbbhaladt a 2009 decemberében bejelentett és konzultációra bocsátott, a bankok **tőkehelyzetének és likviditásának a megerősítését célzó szabályozás** részleteinek a kidolgozásában, finomításában. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság jegybankelnökökből és felügyeleti vezetőkből álló grémiuma³ júliusban és szeptemberben, sajtóközleményben hozta nyilvánosságra azokat a nagyjelentőségű megállapodásokat, amelyek az immár Bazel III-ként emlegetett szabályozási csomag fontos elemeit konkretizálták.

A Bázeli Bizottság júliusi megegyezése **a tőke definícióját, a partnerkockázat kezelését, az áttételi rátát és a globális likviditási sztenderdeket** érintette. A likviditási követelményeket illetően a Bizottság számos ponton enyhített a 2009. decemberi javaslaton.

A nyár folyamán két konzultációs dokumentum és két hatástanulmány is napvilágra került, amelyek a Bazel III szabályozás véglegesítését készítették elő. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) és a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság augusztusi jelentései a szabályozási csomag hosszú távú makrogazdasági hatásait vizsgálták, és inputként szolgálnak a végső kalibrációhoz. Az elemzések szerint az új szabályozás egyértelműen nettó gazdasági haszonnal jár, mivel nő a globális bankrendszer biztonsága és stabilitása, csökken a pénzügyi válságok, s a velük járó output veszteségek valószínűsége. Az ebből származó előnyök felülírják a szigorúbb tőke és likviditás követelmények következtében előálló output költségeket. Ugyanakkor az IIF közreműködésével, az iparági érdekképviselő (EBF⁴) által készített hatásvizsgálat lényegesen nagyobbak mutatta a Bazel III szabályozás potenciális negatív hatásait.

¹ Financial Stability Board (FSB)

² Committee of European Banking Supervisors: Európai Bankfelügyeleti Bizottság

³ Governors and Heads of Supervisors (GHOS)

⁴ European Banking Federation: Európai Bankföderáció

A Bázeli Bizottság külön konzultációs dokumentumban tárgyalta az anticiklikus többlettartalékok (countercyclical buffer) alkalmazását. Az anticiklikus többlettartalékok felépítését a nemzeti hatóságok akkor írják elő, ha úgy ítélik meg, hogy a hitelállományok nagyarányú felfutása a rendszerkockázat felépülésével párosul. A nemzetközileg (globálisan) bevezetendő anticiklikus többlettartalék valamennyi joghatóságban ugyanazt a célt szolgálja, s biztosítja, hogy a bankrendszer megfelelően védett legyen a jövőbeni potenciális veszteségekkel szemben.

A Bizottság másik konzultációs dokumentuma a szabályozói tőke veszteségviselő képességének a biztosítására tett javaslatot a rendszerszempontról fontos intézmények működésképtelenné (piaci finanszírozásra alkalmatlanná) válása esetére. A javaslat arra irányul, hogy mielőtt egy intézményt nem piaci eszközökkel kisegítenének, biztosítani kell a nem közönséges részvénytőke elemek leírását illetve átalakítását, annak érdekében, hogy osztozzanak a keletkezett veszteségen. Eszerint minden szabályozói tőkébe beszámított instrumentumnak a kibocsátáskor tartalmaznia kell a leírást/átalakítást biztosító kitélet.

A GHOS szeptember 12-i ülése megállapodásra jutott a szigorúbb tőkekövetelményekről és az új szabályozás bevezetésének az ütemezéséről. A kiadott közlemény szerint számottevően megemelkedik a bankok tőkekövetelménye. A közönséges részvénytőke kockázattal súlyozott eszközökhöz viszonyított arányát 2015. január 1-ig fokozatosan 4,5 %-ra kell felemelni, míg az alapvető tőkére (Tier 1 capital) vonatkozó minimum tőkemegfelelési előírás a jelenlegi 4 % helyett 6 % lesz. A (teljes) tőkemegfelelési mutató 8%-os szintje nem változik. Azokat a tőkébe most még beszámított elemeket, amelyek hosszú távon nem tartoznak a részvénytőkén felüli alapvető tőkébe és a kiegészítő tőkébe, 2013-tól fokozatosan, 10 év alatt kell kivezetni. A részvénytőkéből való levonásokat pedig 2014 és 2018 között 20%-os léptékekkel kell teljes egészében érvényesíteni. A 2009. decemberben bejelentetteket számszerűsítve 2,5%-nyi tőkemegőrzési többlettartalék (puffer) képzését is előírják. A tőkemegőrzési többlettartalékokat 2016-tól négy év alatt 0,625 %-os lépésekkel kell feltölteni a kívánt célszintre és közönséges részvénytőkéből kell képezni. A nemzeti hatóságok az anticiklikus többlettartalékok képzését ugyancsak 2,5 %-os mértékig írhatják elő. Ez a többlettartalék közönséges részvénytőkéből és egyéb, a veszteséget teljes mértékben viselő tőkeelemekből állhat.

A szigorúbb tőkekövetelményeket kiegészítő, nem kockázat érzékeny áttételi rátára vonatkozó megfigyelési időszak 2011. januárban indul, a párhuzamos alkalmazás 2013-tól 2017-ig tart, a rátára és az összetevőire vonatkozó közzétételi követelményeket 2015-től kell teljesíteni. A szükséges felülvizsgálatot és az esetleges (számszerű) módosításokat követően az áttételi rátát 2018-tól kell alkalmazni az első pillér keretében.

A Bizottság a likviditási mutatók bevezetésének az ütemezéséről is döntött. A likviditás lefedettségi rátára (LCR) vonatkozó megfigyelési időszak 2011 elejétől, míg az éles alkalmazás 2015 elejétől kezdődik. A nettó stabil finanszírozási rátát (NSFR) 2018 elejétől kell bevezetni, a 2012 januárjában kezdődő megfigyelési időszakot követően. A Bizottság szorosan nyomon követi a likviditási ráták alakulását, azok pénzügyi piacokra, hitelállományra és gazdasági növekedésre gyakorolt hatását, hogy szükség esetén kezelje a nem szándékolt hatásokat.

A teljes reformcsomag véglegesnek szánt változatát az év végén, decemberben tette közzé a Bázeli Bizottság. A Bizottság megerősítette a korábban már bejelentett bevezetési időpontokat, s a beérkezett vélemények és hatásvizsgálatok tükrében módosította, „finom hangolta” javaslatát. A rövidtávú likviditás szabályozás esetében a Bizottság egy új korlátot is megfogalmazott: ennek értelmében a 30 napra számított pénzkiáramlás legfeljebb 75%-a

ellentételezhető pénzbeáramlással, azaz a 30 napra várt pénzkirámlás 25%-át az intézmény által tartott jó minőségű likvid-eszközzel kell fedezni. A bankrendszer biztonságának a megerősítést célzó dokumentumokhoz kapcsolódva a Bizottság azt az **útmutatót** is közzétette, amely a **nemzeti felügyeleteknek ad támogatást az anticiklikus többlettartalékok (puffer) alkalmazásához**.

Decemberben a 2010-ben lefolytatott átfogó **mennyiségi hatásvizsgálat** eredményeit is nyilvánosságra hozták. Az eredmények szerint a vizsgálatban résztvevő bankok 2009. december 31-i adatokon számolva, és teljes implementációt feltételezve, átlagosan jelentősen túlteljesítették volna az új szabályozás által megkövetelt 4,5 %-os Tier 1 tőkekövetelményt.

2011. január közepén, a tőke megerősítését célzó reform végső lépéseként a Bizottság definiálta azokat a **kiváltó eseményeket (trigger events)**, amelyek bekövetkeztek a nem közönséges részvénytőkét, illetve a járulékos tőkét le kell írni, vagy közönséges részvénytőkévé kell alakítani a veszteségviselés biztosítása érdekében.

1.2 Az EU-s tőkekövetelmény direktíva módosításai (CRD3, CRD4)

A Bázeli Bizottság globálisan hozott tőke-, s újabban likviditásszabályozásra vonatkozó döntéseit az Európai Unió szintjén a tőkekövetelmény direktíva módosításai képezik le, némi időbeli eltolódással. A direktíva első komoly módosítását jelentő (a nagykockázatokat, a hibrid tőkeelemeket, a felügyeleti együttműködést, és az értékpapírosított pozíciók kezelését érintő) CRD2-t 2010. október 31-ig kellett implementálni és 2010. december 31-től kell alkalmazni a tagállamoknak. 2010 első felében a kereskedési könyv tőkekövetelményét, az újra értékpapírosított pozíciók (komplex értékpapírosítás) tőkeigényét, az értékpapírosításra vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményeket, valamint a javadalmazási politikákat és gyakorlatokat érintő CRD3 tartalmának a kialakítása és elfogadása állt a szabályozói munka középpontjában. Ugyanakkor már 2010 februárjában megjelent a Bazel III szabályozási javaslatok átvételét az egységes európai szabálykönyvvel (Single Rule Book) kiegészítő CRD4 szabályozás tervezete.

A **CRD3** szabályozás egyeztetése során a legnagyobb vitát a komplex értékpapírosítás definiálása illetve súlyozása, valamint a vezetői javadalmazásra vonatkozó szabályozási javaslatok váltották ki. A piaci szereplők a Bazel I korlátok 2011. december 31-ig való kiterjesztését is nehezményezték. A javadalmazást illetően az együttdöntési folyamatban elfogadott szöveg lényegében megfelel a Pénzügyi Stabilitási Tanács ide vonatkozó alapelveinek, bár néhány tekintetben túlmegy azokon. A CRD3 implementálási határideje eltért a megszokottól: a javadalmazási szabályozást érintően 2010. december 31., míg az egyéb szabályokra 2011. július 1.

A CRD4 2010 februárjában megjelent konzultációs dokumentuma lényegében megfelelt a Bázeli Bizottság 2009. decemberi konzultációs dokumentumainak. Szabályozási javaslatokat fogalmazott meg a likviditáskezelést, a tőke minőségének a javítását, az áttételi ráta bevezetését, a partnerkockázat kezelést és az OTC derivatívák központi elszámoló partnereken keresztüli elszámolását, a szabályozás anticiklikus jellegének a javítását (tőketartalékok és az előretekinthető, dinamikus céltartalékolás bevezetése), a rendszerszempontról fontos intézmények kiegészítő szabályozását, valamint az egységes európai szabálykönyvet érintően. A CRD4 tervezetéről az Európai Bizottság nyilvános meghallgatást tartott, azzal a céllal, hogy információkat kapjon azokról az európai sajátosságokról, amelyekre fel kell hívni a Bázeli

Bizottság figyelmét, tekintettel arra, hogy a BB javaslata Európában súlyosabb következménnyel jár, mint más gazdaságokban.

Az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága (ECON) szeptemberben határozatot hozott a Bázeli III szabályozás Unión belüli átültetéséről. A határozat szerint szükség van olyan átfogó hatásvizsgálatra, amely bemutatja a bevezetni kívánt szabályozáscsomag bankokra, illetve reálgazdaságra gyakorolt együttes hatását. A CRD4 kialakításánál kiemelt figyelmet kell fordítani az alapvető tőkeelemek meghatározására, illetve figyelembe kell venni a vállalatfinanszírozás európai sajátosságait. Az Európai Unió és az USA szabályozási reformját összehasonlítva az ECON felszólította az Európai Bizottságot, hogy proaktívan lépjen fel a bázeli szabályok felülvizsgálata során, és hasson oda, hogy az európai sajátosságok jobban megjelenjenek a globális szabályozásban. Az azonos versenyfeltételek globális szintű biztosítása és a szabályozói arbitrázs elkerülése alapvető, annak érdekében, hogy az európai bankok ne kerüljenek versenyhátrányba.

Az Európai Bizottság októberben konzultációs dokumentumot adott közre az anticiklikus többlettartalékokról, amely a Bázeli Bizottság júliusi konzultációs dokumentumát egészíti ki az Európában működő bankcsoportok számára különösen fontos kérdéskörökkel. A dokumentum tárgyalja a 2011-től felállított felügyeleti testületek (Európai Rendszerkockázati Tanács (ESRB), Európai Bankfelügyeleti Hatóság (EBA)) anticiklikus többlettartalékok (pufferek) meghatározásában játszó szerepét, és részletesen foglalkozik a bankcsoportok anticiklikus többlettartalékának a számításával.

Az eredeti tervekhez képest késik az Európai Bizottság CRD4-re vonatkozó újabb szabályozási javaslata, elkészülte 2011. júniusra várható. A javaslat külön figyelmet fordít az európai sajátosságokra: így a tőkedefinícióra (a közönséges részvényekre nincs egységes, általánosan elfogadott európai meghatározás), a likviditásszabályozásban az anya/fogadó (home/host) aspektusokra, valamint a korábbi kibocsátások kezelésére (grandfathering). A javaslattal együtt publikálják a szabályozási csomag GDP-re gyakorolt hatását vizsgáló QIS eredményeit is. A jelenlegi elképzelések szerint a CRD4 végleges szövegéről 2013 végére várható a megegyezés.

1.3 Iparági vélemények

Az Európai Bankföderáció (EBF) általánosságban egyetért a szabályozás szigorításával, de úgy ítéli meg, hogy a bankszektorra vonatkozó új szabályozások összehatásaként számottevően csökkenni fog a hitelkínálat, s ezen keresztül a gazdasági növekedés. A szeptemberben közzétett szigorú tőkekövetelmények - különösen a közönséges részvénytőkére vonatkozó előírások - nagyon megterhelőek a bankok számára, számottevő mértékű új tőke bevonására lesz szükségük. A kereskedelem- és exportfinanszírozás szempontjából Európában különös fontossággal bír a fedezett kötvények megfelelő kezelése.

A többlettartalékokkal kapcsolatban az EBF erőteljesen ellenzi az olyan tartalékképzési kötelezettséget, amely korlátozza a bankvezetés mozgásterét az osztalékfizetési politika kialakításában. Bár megérti a prociklikussággal kapcsolatos problémákat, a konzultációs dokumentumban megfogalmazott konkrét javaslat részleteit illetően meglehetősen kritikus, az alapos átdolgozást elengedhetetlennek tartja.

Az EBF azzal is egyetért, hogy a rendszerszempontról fontos intézmények ne juthassanak állami mentőövhöz anélkül, hogy a nem közönséges részvények tulajdonosai ne osztoznának az elszenvedett veszteségekben, mindemellett kifogásolja a Bázeli Bizottság által javasolt

megoldást. Az EBF a problémát a nemzetközi válságkezelési kereteken belül tartja kezelendőnek. A Bizottság javaslatánál az is alkalmasabb volna, ha nem minden közönséges részvényen kívüli tőkeelemet kellene konvertálhatóvá tenni, hanem a meglévő tőkestruktúrába foglalnák bele a feltételes tőkét (contingent capital) egy új elemként.

2. A rendszerszempontról fontos intézmények (SIFIs) - Bank válságkezelési keretek

2.1 A rendszerszempontról fontos intézmények szabályozása

Az IIF⁵ májusban *jelentést* publikált *a rendszerkockázatról és a rendszerszempontról fontos intézményekről*. A jelentés sorra vette a rendszerkockázat sajátosságait, áttekintette a rendszerszempontról fontos intézmények létéből származó előnyöket, és bemutatta a rendszerkockázat csökkentését célzó iparági javaslatokat.

Az IIF hangsúlyozta, hogy a rendszerkockázat rendkívül összetett jelenség, s nem köthető kizárólag a nagy, rendszerszempontról fontos intézményekhez. A kis cégek működése kapcsán is kialakulhat, s létrejöttében a kölcsönös függőség (interconnectedness) fontos szerepet játszhat. Mindezek miatt a rendszerkockázat nem csökkenthető pusztán azzal, ha megpróbálják korlátozni a betétgyűjtő intézmények méretét, vagy többletkövetelményeket írnak elő a rendszerszempontról fontos intézmények számára. A rendszerkockázat kezelése komplex, integrált, sokoldalú megközelítést igényel. Az előrelépéshez egyszerre kell erősíteni a pénzügyi szektor szabályozását; javítani az iparági gyakorlatokat, különös hangsúlyt fektetve a felelős vállalatirányításra és kockázatkezelésre; fokozni a felügyelet és a makro-prudenciális felügyezés (oversight) hatásosságát; valamint javítani a piaci működés, a piaci infrastruktúrák hatékonyságát. Mindezeket túl megfelelő, *határokon átnyúló válságkezelési rendszert* kell kialakítani, melynek kiinduló elve, hogy egyetlen intézmény sem túl nagy ahhoz, hogy bukni hagyják. Az intézményeknek átfogó helyreállítási és kibontakozási tervekkel (RRP⁶) kell rendelkezniük.

A SIFIs-re vonatkozik a Bázeli Bizottság augusztusi konzultációs dokumentuma is, amely a *szabályozói tőke veszteségviselő képességének a biztosítására* tett javaslatot a rendszer-szempontról fontos intézmények működésképtelenné válása esetére. A tervek szerint a Bázeli Bizottság a SIFIs-el foglalkozó átfogó tanulmányát az FSB-nek való megküldést követően, 2011 közepén hozza nyilvánosságra.

Az FSB kidolgozta, és a G20-ak szövegi csúcstalálkozója elfogadta a SIFIs kezelésére vonatkozó alapelveket, amelyek szerint:

- ↳ A válságkezelési keretekkel és egyéb intézkedésekkel biztosítani kell, hogy minden pénzügyi intézmény válságát biztonságosan, gyorsan, a pénzügyi rendszer stabilitásának fenyegetése, illetve az adófizetők pénzének a kockáztatása nélkül kezelni lehessen.
- ↳ Meg kell követelni, hogy a SIFIs, és kezdetben hangsúlyozottan a globális SIFIs (G-SIFIs) az átlagosnál nagyobb veszteségviselő képességgel rendelkezzenek, tekintettel arra, hogy az átlagosnál nagyobb kockázatot jelentenek a globális pénzügyi stabilitásra.
- ↳ A rendszerszempontról fontos intézményeket a szokásosnál intenzívebb felügyeleti ellenőrzésnek kell alávetni.
- ↳ Szilárd pénzügyi piaci infrastruktúrákat kell kiépíteni, amelyek lecsökkentik az egyedi intézmények hibájának a fertőzési kockázatát.

⁵ Institute of International Finance

⁶ Recovery and Resolution Plans

↳ A SIFIs-nek teljesíteniük kell a nemzeti felügyeletek által meghatározott további kiegészítő prudenciális és egyéb követelményeket is.

Az FSB kijelölte azt a 24 bank-, illetve 6 biztosítási csoportot, amelyet globálisan rendszer-szempontról fontosnak ítélt.

A G20-ak elfogadták azt a keretrendszert és ütemezést is, amelyet az FSB a „too-big-to fail” probléma kezelésére kidolgozott, beleértve a G-SI-FIs helyreállítási és kibontakozási tervekészítési kötelezettségére vonatkozó előírásokat.

A rendszerszempontról fontos intézmények szabályozását az Európai Bizottság álláspontja szerint alapvetően a válságkezelési keretekben kell megoldani, a felügyelet megerősítésével (helyszíni vizsgálatokra való kötelezéssel), illetve pótlólagos veszteségviselő képességek megteremtésével. Az Európai Bizottság nincs meggyőződve arról, hogy a problémára a többlet tőkekövetelmény előírása lenne a helyes válasz, de a vita nemzetközi szinten még nem dőlt el.

2.2 Bankválság-kezelési keretek

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság a Pénzügyi Stabilitási Tanáccsal szoros együttműködésben dolgozik *a határon átnyúló bankcsoportok válságkezelésére* vonatkozó javaslatok kidolgozásán. E munka célja, hogy segítséget adjanak az egyes nemzeti hatóságoknak a válságkezelés területén végrehajtandó reformokhoz, illetve elősegítsék a válságkezelési gyakorlatok konvergenciáját, az anya és a fogadó (home/host) hatóságok jobb együttműködését, ami a hatékony nemzetközi válságkezelés alapfeltétele. A G20 vezetők novemberi szöuli csúcstalálkozójukon vállalták, hogy nemzeti szinten be fogják vezetni a Bizottság határokon átnyúló válságkezelésre vonatkozó ajánlásait. A témában készülő bizottsági dokumentum megjelenésével egy időben sor kerül majd egy *globális kumulatív hatásvizsgálatra*, amely felöleli a betétbiztosítási szabályok, a válságkezelési keretek, illetve a Bazel III bevezetésének az együttes hatását.

Az egységes európai piac logikájából következően a globális munkálatokkal párhuzamosan - sőt azokat számos tekintetben megelőzve - az *Európai Unióban* is nagy erővel folyik az *egységes válságkezelési keretek* kialakítása. Az Európai Bizottság 2009. októberben kiadott, a bankválságok határon átnyúló kezelésének a kereteit felvázoló kommunikéjére az Európai Parlament a nyár elején saját jelentéssel válaszolt. Az Európai Bizottság reorganizációs/védelmi alapokkal kapcsolatos javaslata júniusban, míg a válságkezeléssel kapcsolatos újabb kommunikéje 2010 októberében jelent meg.

A *parlamentari jelentés* négy témakörben - a közös európai válságkezelési keretek kialakítását, a rendszerszempontról fontos intézmények kezelését, az EU szintű pénzügyi stabilitási alap létrehozását, illetve a válságkezelő egységet érintően - tett javaslatokat.

A parlamenti javaslatokkal összhangban az Európai Bizottság kommunikéjé adott ki az európai *bankkonszolidációs alapokról (Bank Resolution Funds)*, amelyben a nemzeti hatáskörű reorganizációs alapok összehangolt hálózatának a létrehozását indítványozta. Az alapokat ex-ante módon a bankok finanszíroznák, s kizárólagosan a banki válsághelyzetek kezelésére lehetne felhasználni, szigorúan elkülönítve a tagállamok költségvetésétől. A nagy és különösen komplex pénzügyi intézmények esetében a helyreállítási és kibontakozási tervek (RRP), illetve az adósság-részvény csere opciók, és az alárendelt adósságokra vonatkozó diszkontok (haircuts) egészítik ki a reorganizációs alapok rendszerét. A központi európai reorganizációs

alap létrehozására 2014-ben tér vissza a Bizottság, összhangban a felügyeleti rendszer felülvizsgálatával.

A bankkonszolidációs alapok kapcsán az Európai Bankföderáció különösen fontosnak tartja, hogy az alapokhoz való hozzájárulást egységes bázison, azonos rátával és egy harmonizált célszintnek megfelelően kelljen megfizetni, figyelembe véve az egyéb kockázatcsökkentő tényezőket (szigorodó tőkeszabályozás, megerősített felügyeleti keretek).

Az Európai Bizottság konzultációjának az eredményeit figyelembe véve a **CEBS kiegészítette a határon átnyúló banki válságmenedzseléssel kapcsolatos tanácsadását**. A kiegészítésben a négy területre koncentrált, ezek:

- a minimális közös eszköztárra vonatkozó általános alapelvek;
- a minimális közös eszköztár elemei, ideértve az eszközök használatának a feltételeit;
- az eszköztár alkalmazásának a finanszírozásával kapcsolatos kérdések;
- a helyreállítási és kibontakozási tervek.

Az Európai Bizottság 2010. októberben **újabb kommunikét** adott ki, amelyben felvázolta a **pénzügyi szektor válságkezelésének az európai kereteit**. A Bizottság legfontosabb javaslatai az alábbiakban foglalhatók össze:

- Az intézményeknek és a hatóságoknak helyreállítási és kibontakozási tervet (RRP) kell készíteniük.
- A felügyeletet fel kell jogosítani a menedzsment leváltásának az előírására, illetve arra, hogy előírassák az intézményeknek bizonyos tevékenységek, vagy üzletágak megszüntetését.
- Egy bizonyos válságkezelési eszköztárnak rendelkezésre kell állnia, így például meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy az eszközök egy részét vagy egészét egy átmeneti, híd bankba tegyék át.
- Válságkezelési testületeket kell felállítani válság megelőzési (elhárítási) és kezelési céllal.
- Az Európai Felügyeleti Hatóságoknak⁷ válsághelyzetekben koordináló és támogató szerepet kell kapniuk.
- Nemzeti válságkezelési alapokat kell létrehozni.

Az Európai Bizottság 2012 végéig publikálja a válságkezelési keretek (insolvency framework) további harmonizálását célzó javaslatait.

A kommuniké kapcsán az európai bankok hangsúlyozták, hogy a válságkezelési kereteket globálisan kell bevezetni, s a kereteknek legalább annyira a megelőzésre, illetve a korai beavatkozásra kell fókuszálniuk, mint a válságok megoldására.

3. Pénzügyi Felügyelet

A hatékony válságmegelőzés és válságkezelés egyik legfontosabb biztosítéka a hatékony felügyelet. Így a pénzügyi válságot követő intézkedések között a megfelelő szabályozás kidolgozásán túl kiemelt szerepet kapott a felügyeleti rendszer átalakítása. Hangsúlyozott fontosságú, hogy az átalakítás a **makro-prudenciális kockázatokra** figyelemmel történjen.

⁷ European Supervisory Authorities (ESAs): Európai Felügyeleti Hatóságok

3.1 Felügyeleti kollégiumok

A Bázeli II tőkeszabályozási keretek bevezetésével a felügyeleti kollégiumok növekvő fontosságra tettek szert a felügyeleti koordináció és együttműködés javításában, s kulcsfontossággal bírnak a határokon átnyúló bankcsoportok felügyeletében. Ennek megfelelően a Bázeli Bizottság márciusban konzultációs dokumentumot tett közzé a felügyeleti kollégiumok jó gyakorlatainak alapelveiről. A dokumentum a G20-ak, illetve a Pénzügyi Stabilitási Tanács felügyeleti kooperáció erősítésére irányuló törekvését támogatja, és kiegészíti a korábbi - határokon átnyúló felügyeletre vonatkozó - bizottsági publikációt. A Bizottság nyolc alapvető fogalmazott meg a kollégiumok célját, szerkezetét, a tagok közötti információ megosztást, a kommunikációs csatornákat, a közös munkavégzést, a felügyelt intézményekkel való kapcsolattartást, a válságkezelést, valamint a makroprudenciális tevékenységet érintően.

A Bázeli Bizottság konzultációs dokumentumát követően, a módosított tőkekövetelmény direktíva (CRD2) előírásainak megfelelően a CEBS is nyilvánosságra hozta a felügyeleti kollégiumok működésére vonatkozó útmutató tervezetét. Az útmutató célja, hogy segítséget adjon a kollégiumok működéséhez; ideértve a felügyeleti kollégiumok felállításának a folyamatát, a tagok közötti információ cserét, a felügyelt intézmények menedzsmentjével való kommunikációt, az önkéntes feladatmegosztást és átruházást (delegálást), valamint a tőkemegfelelésre és a modell használatára vonatkozó közös döntéseket. A kollégiumok arra vonatkozóan is iránymutatást kaptak, hogy hogyan vegyék számításba a makroprudenciális kockázatokat, illetve, hogy hogyan tervezzék és koordinálják tevékenységüket válsághelyzetekben.

Az *iparági vélemények* szerint a konzultációs dokumentumok elősegítik a felügyeleti konvergenciát, az azonos versenyfeltételek kialakítását. Különösen fontosnak tartják a konszolidáló felügyelet szerepének az erősítését, valamint azt, hogy az információkerés, illetve a belső tőkemegfelelés értékelési folyamat (ICAAP) elfogadása a kollégiumokon belül koordináltan történjen. Üdvözlendő az olyan rugalmas megközelítés alkalmazása, amely lehetővé teszi az idők során felhalmozódó tapasztalatok figyelembe vételét.

A CEBS a felügyeleti kollégiumok gyakorlati működését is értékeli, így októberben közreadta a kollégiumok működését értékelő második elemzését, amely a 2010. április 26 és június 8 közötti időszakban 17 felügyeleti kollégium működését vizsgálta: az információcserét, a kockázatok értékelését, a kollégiumi munka tervezését és koordinálását érintően. Általános megállapítása szerint a felügyeleti kollégiumok döntő többsége jelentős előrehaladást ért el a vonatkozó irányelvek, útmutatók alkalmazásában. Ugyanakkor további előrelépés szükséges a felügyeleti tevékenység közös tervezése, illetve a kockázatok közös beazonosítása, értékelése és csökkentése terén.

3.2 Az új európai felügyeleti struktúra

Az elmúlt évben az Európai Unióban folytatódott az új pénzügyi felügyeleti struktúra - már korábban elhatározott - kiépítése. A folyamat végeredményeként 2011. január elsejétől megalakult az *Európai Rendszerkockázati Tanács* (European Systemic Risk Council (ESRC)) és létrejött a *Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere* (European System of Financial Supervision (ESFS)). A korábbi bizottságok átalakulásával létrejöttek *a bankok, az értékpapír piacok, illetve a biztosítók és önkéntes nyugdíjpénztárak felügyeletéért felelős európai hatóságok* (EBA: European Banking Authority, ESMA: European Securities and Markets

Authority, EIOPA: European Insurance and Occupational Pensions Authority, együtt ESAs). Az együtdöntési folyamatban elfogadták az új felügyeleti struktúra korábbi jogszabályokba való beépítését biztosító „*omnibusz*” *direktívát*.

Az elfogadott *rendeletek* szerint *a felügyeleti hatóságok* (ESAs) jogot kaptak a beavatkozásra azokban az esetekben, ha az illetékes nemzeti hatóságok nem orvosolják az európai jogtól való eltéréseket. Ez a jogosítvány megkönnyíti az Európai Bankfelügyeleti Hatóság számára a harmonizáció akadályainak a felszámolását, illetve az *egységes európai szabálykönyv* (Single Rule Book) kialakítását. A felügyeleti hatóságok közötti véleménykülönbségeket az ESAs saját kezdeményezés alapján indított, jogilag kötelező érvényű mediációs eljárásban rendezik. Az új hatóságok a pénzügyi stabilitás veszélyeztetettsége esetén jogot kapnak a tevékenységek ideiglenes betiltására, vagy korlátozására is. Feladatuk lesz továbbá a technikai szttenderdek kidolgozása, amelyeken az Európai Bizottság csak az illetékes hatósággal való konzultációt követően változtathat (alapesetben formailag elfogadja a harmadik szintű szabályokat). Az ESAs által kidolgozott szabályok és útmutatók bevezetését széleskörű nyilvános konzultációnak és hatásvizsgálatnak kell megelőzni és megalapozni.

A pénzügyi piacok működését, vagy a *pénzügyi rendszer stabilitását fenyegető veszély esetén* az új hatóságok megkövetelhetik a nemzeti felügyelethez a vészhelyzet megoldását célzó intézkedések megtételét. A vészhelyzet fennállásáról az ESAs, az ESRB, vagy a Bizottság kérésére az Európai Tanács dönt. A válságkezelési, válság megelőzési gyakorlatok közelítésére teljes körű, közös eszközrendszerrel kell kialakítani, beleértve a finanszírozási mechanizmusokat.

A *felügyeleti kollégiumok* kiemelt szerepet kapnak határokon átnyúló csoportok hatékony, konzisztens felügyeletében.⁸ A kollégiumoknak az ESAs teljes jogú tagjai, részvételük a kollégiumi működés áramvonalasítását az információcsere egyszerűsítését és a konvergencia elősegítését célozza. Az ESAs a garanciarendszerek (betét, befektető és biztosítási ügyfélvédelem) harmonizálásában is fontos szerepet kapnak. További feladatuk az EU szintű stressz tesztek kezdeményezése és koordinálása (az ESRB-vel együttműködve). A működésükhöz szükséges információkat az ESAs alapesetben a nemzeti felügyelethez szerzik be, de nagyon indokolt esetben - közös jelentési formátumban - közvetlenül a pénzügyi intézményektől is kérhetnek információkat.

4. Felelős vállalatirányítás, javadalmazási politikák

A politikai döntéshozók intencióinak megfelelően a szabályozásban 2010-ben is kiemelt figyelmet kapott a felelős vállalatirányítás kereteinek a meghatározása, s ezen belül a megfelelő javadalmazási politikák és gyakorlatok előírása. A témakörben globálisan és európai szinten nagyszámú konzultációs dokumentum és irányelv látott napvilágot.

A *Bázei Bizottság* márciusban konzultációs dokumentumot tett közzé *a felelős vállalatirányítás alapelveiről*, melynek végső változata októberben jelent meg. A *vállalatirányítás megerősítésére* vonatkozó bázei alapelveket megfogalmazó dokumentum áttekinti a banki vállalatirányítás legfontosabb feladatkörét, és irányelveket fogalmaz meg az igazgatóságra, a felső vezetésre, a kockázatkezelésre és belső ellenőrzésre, a javadalmazásra, a komplex vagy homályos vállalati struktúrákra, valamint a közzétételre és az átláthatóságra vonatkozóan. Kiemelten tárgyalja a felügyeleti hatóságok feladatait, mivel a felügyeleteknek

⁸ Azaz elvetették azt a korábbi javaslatot, hogy a rendszerszempontról fontos intézmények, csoportok felügyeletét közvetlenül az EBA lássa el. A végleges szövegben a rendszerszempontról fontos intézmények, s így a szabályozásukra vonatkozó kitételek sem szerepelnek.

döntő szerepük van abban, hogy a bankok érvényesítsék a felelős vállaltirányításra vonatkozó elveket. A felügyeleteknek útmutatókat, vagy egyéb szabályokat kell kidolgozniuk, és rendszeresen értékelniük kell a vállaltirányítási gyakorlatokat, valamint a Bázeli Bizottság alapelveinek az érvényre jutását.

Európai szinten a **3L3 bizottság** elemzést készített a felelős vállaltirányítás elveinek **pénzügyi szektorok közötti egységesítéséről**, melyben feltárta azokat a területeket, amelyeken szükség volna az előírások további harmonizálására.

Az **Európai Bizottság nyilvános konzultációt kezdve, zöld könyvet** jelentetett meg a pénzügyi intézmények vállaltirányításáról és javadalmazási politikájáról. Ennek kapcsán a parlamenti jelentéstevő (rapportőr) úgy foglalt állást, hogy a vállaltirányítás területén nem alkalmas a túlságosan előíró, mindenkire egyetlen megoldást alkalmazó közelítés mód, inkább egy rugalmas, a legjobb gyakorlatok kódexén alapuló „felelj meg, vagy indokold az eltérést” (comply or explain) szemlélet a helyénvaló. Az EBF többek között kiemelte, hogy a szabályozásnak figyelembe kell vennie a különböző nemzeti vállalati és üzleti modelleket, és be kell tartani az arányos alkalmazás elvét.

A **CEBS** októberben megjelent **konzultációs dokumentuma** megerősíti, konszolidálja és egybefoglalja a belső vállaltirányításra vonatkozó felügyeleti elvárásokat.

A **Bázeli Bizottság** külön dokumentumban foglalkozott a **javadalmazási alapelvekkel és értékelési módszertani sztenderdekkel**, azzal a céllal, hogy iránymutatást adjon a felügyeleteknek az egyes intézmények kompenzációs gyakorlatának az értékeléséhez, illetve annak megítéléséhez, hogy az adott javadalmazási gyakorlat megfelel-e a Pénzügyi Stabilitási Tanács idevonatkozó alapelveinek és alkalmazási sztenderdjeinek.

A Bizottság a **kockázat és teljesítményértékelés javadalmazással való összehangolásának a módszertanaival** foglalkozó konzultációs dokumentumában azokat a módszereket elemzi, amelyeket a bankok használnak a kockázati tényezők figyelembe vételére a bónusz politikák, az egyéni kompenzációs sémák kialakításánál.

A tőkekövetelmény direktíva-módosítás (CRD3) előírásainak megfelelően a **CEBS útmutatót** készített a pénzügyi szektor megfelelő javadalmazási politikájának a kialakításához és alkalmazásához. A CEBS az útmutató kidolgozásakor figyelembe vette a Pénzügyi Stabilitási Tanács, illetve az Európai Bizottság kapcsolatos munkáit, saját – a témában kiadott – magas szintű alapelveit, illetve a kérdéskörben 2010 első negyedévében végrehajtott felmérése eredményeit. Ezen kívül a CEBS jelentést készített a **magas szintű javadalmazási alapelvek nemzeti alkalmazásáról** is.

5. További szabályozási fejlemények

A pénzügyi válság nyomán, a súlyos állami/adófizetői forrásokra szoruló bankok példájából kiindulva mind a globális, mind az európai szabályozásban különös figyelmet kapott a **pénzügyi tevékenységek külön adó/járadékfizetési** kötelezettségének az előírása. A témakörben a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) **jelentést készített a G20 minisztereknek**, amelyben azt tárgyalta, hogy a pénzügyi szektorban milyen adók, illetve járadékok bevezetésére van lehetőség. A vizsgált opciók között a pénzügyi stabilitási hozzájárulás (FSC), a pénzügyi tevékenység adója (FAT), valamint a pénzügyi tranzakciókra kivethető adó (FFT) szerepeltek, amelyek közül az utóbbit az IMF elvetette.

A 2010. év során - az érdekvédelmi szervezetek tiltakozása ellenére - számos nemzetállamban született döntés a banki különadók bevezetéséről. Az adófizetés alapja (mérlegfőösszeg, bizonyos típusú kötelezettségek, eredmény, stb.) illetve mértéke korántsem egységes, ami ellentmond az azonos versenyfeltételek biztosítására vonatkozó szabályozási alapelvnek.

Az *Európai Unióban* terítéken levő szabályozások között számos javaslat irányult a **hitelminősítő ügynökségekre** (HMÜ-k)⁹. Így - egyebek mellett - az Európai Bizottság javaslatot tett a hitelminősítő ügynökségekre vonatkozó, 2009. évi rendelet módosítására, valamint nyilvános konzultációt kezdett a HMÜ-kről, a rendeletben nem kezelt számos kérdéssel kapcsolatban, az Európai Parlament pedig saját kezdeményezéssel élt a HMÜ-kre vonatkozóan. A CEBS módosította a külső hitelminősítő intézmények (ECAIs¹⁰) elismerésére vonatkozó útmutatóját (módosított CP37), illetve tanácsadást végzett az Európai Bizottságnak az ECAIs elismerhetőségével kapcsolatban (CP43). Vizsgálat tárgya volt továbbá, hogy az Unióban bejegyzett HMÜ-k milyen feltételek mellett ismerhetik el a harmadik országban kibocsátott hitelminősítéseket.

A szabályozási javaslatok közül kiemelésre méltó még az Európai Bizottság **OTC derivatívák, központi elszámoló partnerek (CCPs) és értéktárak** kezelésére vonatkozó - nyilvános konzultáció nyomán kialakított - rendelet tervezete, a **betétbiztosítási direktíva**, illetve a **befektetővédelmi direktíva** módosítására irányuló bizottsági javaslatok, valamint az **audit politikára vonatkozó zöld könyvről** kezdett nyilvános konzultáció.

A 2011 elején Európai Bankfelügyeleti Hatósággá átalakult CEBS 2010-ben is az éves programjában meghatározott prioritásokhoz igazodva látta el feladatait. A *harmadik szintű szabályokat* alkotó bizottság - a korábbiakban már említettekén túl - *irányelveket* fogalmazott meg, és *útmutatót* adott ki:

- ↪ a kockázatkezelés magas szintű elveiről;
- ↪ a felügyeleti közzétételről (módosított);
- ↪ a stressz időszakokra vonatkozó - a pénzügyi válság tanulságait a figyelembe vevő - közzétételi irányelvekről;
- ↪ a CRD 57(a) paragrafusban hivatkozott instrumentumok figyelembe vételéhez;
- ↪ a stressz tesztek végzéséhez;
- ↪ a koncentrációs kockázat kezeléséről (módosított) - ennek kiegészítéseként alapos elemzést végzett a tőkeszámítási modellekben kimutatható diverzifikációs előnyökről;
- ↪ a módosított CRD 106(2) c) és d) pontjának alkalmazásához;
- ↪ a piaci tevékenységekhez kapcsolódó működési kockázatok kezeléséhez;
- ↪ a likviditási kockázat költség-haszon allokációjáról;
- ↪ a módosított CRD (szövetkezeti banki hálózatokra vonatkozó) 3. cikkelyéhez;
- ↪ a módosított CRD 122a cikkelyének az alkalmazásához;
- ↪ a határon átnyúló csoportok tőkemegfelelésére vonatkozó, SREP keretében végzett közös értékeléshez és döntéshez;

valamint **konzultációs dokumentumot** tett közzé

- ↪ a működési kockázat fejlett mérési módszerének (AMA) a változásáról.

Ezen kívül a CEBS tanácsadást végzett az Európai Bizottságnak az egységes európai szabálykönyvre (Single Rule Book) vonatkozóan, illetve elemezte a teljes CRD harmonizáció

⁹ Credit Rating Agencies (CRAs)

¹⁰ External Credit Assessment Institutions

hatóköréről. Koordinálta és értékelte a 2010. évi európai szintű stressz tesztet, valamint az új szabályozás (Bázel III) Európára vonatkozó mennyiségi hatásvizsgálatát (EU-QIS). Jelentést készített a felügyeleti kollégiumok működéséről, értékelte a közzétételi követelmények (2009-re vonatkozó) teljesítését, valamint konzultációt kezdeményezett a COREP módosítására.

6. Az Európai Bankföderáció lobby tevékenysége

Az Európai Bankföderáció európai és - főként az IBFed¹¹-en keresztül - globális szinten egyaránt tevékenyen részt vett a szabályozási környezet alakításában. A javaslatok horderejéhez igazodva minden esetben válaszolt a különböző bizottságok konzultációs dokumentumaira, aktívan közreműködött a Bázel III szabályozás hatásait felmérő vizsgálat elvégzésében, s ahol kellett kezdeményezőleg lépett fel a szektor számára kedvező szabályozás elfogadása, illetve a kedvezőtlen hatásokkal járó szabályozás elvetése érdekében.

2010-ben az EBF talán legerőteljesebb véleményei a Bázel III szabályozási csomaghoz, illetve a bankszektor külön adóztatásához kapcsolódtak. A szabályozási csomag kapcsán az EBF hangoztatta, hogy a hatóságok mindeddig adósak a tervezett szabályozási intézkedések átfogó, komplex, valamennyi elemre kiterjedő hatásvizsgálatával. Azt is hangsúlyozta, hogy az intézkedések - főként a bankok tőkeszükségletére, likviditására, illetve a tőkepiacokra gyakorolt hatásokon keresztül - az eddigi hatásvizsgálatokban kimutatottnál jóval nagyobb mértékben visszafogják a bankok hitelkínálatát, s ezen keresztül a gazdasági növekedést. A bankszektorra számos országban kivetett/kivetni kívánt bankadót illetően az EBF elsődlegesen az egyenlő versenyfeltételek torzítását kifogásolta. Ráadásul a különadót egy olyan időszakban kell a bankoknak megfizetni, amikor a növekvő tőkekövetelmények miatt a legnagyobb szükségük lenne a belső tőkefelhalmozásra.

---

¹¹ International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az Amerikai USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrikai Bankszövetség.

ELNÖKSÉGI ÜLÉSEK**Napirendi pontok:****2010. január 11.**

1. Tájékoztató a PSZÁF által tervezett többlettartalékok előíró vezetői körlevélről.
2. Előterjesztés az interchange-díjak és a kereskedői jutalék törvényi szabályozásával kapcsolatban.
3. Előterjesztés a Magyar Bankszövetség Alapszabályának felülvizsgálatára.
4. Beszámoló a Magyar Bankszövetség CSR programjának kidolgozása helyzetéről.
5. Tájékoztató a Bázeli Bizottság tőkére és likviditásra vonatkozó szabályozási javaslatairól.
6. Különfélék

2010. február 1.

1. Előterjesztés a „London rules” típusú banki önszabályozás alkalmazására vonatkozóan.
2. Tájékoztató az építetói fedezetkezelésről szóló jogalkotás helyzetéről.
3. Előterjesztés a Magyar Bankszövetség 2009. évi gazdálkodásáról, előzetes adatok alapján.
4. Előterjesztés a CRIF Zrt. tagfelvételi kérelméről.
5. Különfélék

2010. március 2.

1. Tájékoztató az európai pénzügyi felügyeleti rendszer átalakításával kapcsolatos fejleményekről.
2. Tájékoztató a közvetítői törvényi szabályozáshoz kapcsolódó végrehajtási rendeletek előkészítéséről.
3. Előterjesztés-tervezet a Testületi ülésre a Magyar Bankszövetség 2010. évi költségvetéséről.
4. Előterjesztés a Magyar Bankszövetség Alapszabályának felülvizsgálatáról.
5. Javaslat az Etikai Bizottság elnökének személyére.
6. Különfélék

2010. április 19.

1. A Garantiqa Hitelgarancia Zrt.-vel való együttműködési lehetőségek áttekintése
előadó: Dr. Radnai György, a Garantiqa Zrt. vezérigazgatója
2. Beszámoló a Magyar Bankszövetség 2009. évi tevékenységéről (Testületi ülés anyaga)
3. Előterjesztés a Magyar Bankszövetség Alapszabályának felülvizsgálatára (Testületi ülés anyaga)
4. Előterjesztés a tagdíjszabályzat módosítására, aktualizálására
5. Előterjesztés a Magyar Bankszövetség 2010. évi költségvetési tervére (Testületi ülés anyaga)
6. Előterjesztés a Magyar Bankszövetség 2009. évi gazdálkodásáról (Testületi ülés anyaga)
7. Tájékoztató az OBA ügyfél tájékoztató levéllel kapcsolatban kialakult helyzetről
8. Tájékoztató a közvetítői törvényi szabályozáshoz kapcsolódó végrehajtási rendeletekről
9. Tájékoztató a zálogtárgyak bírósági végrehajtáson kívüli értékesítési szabályai módosításáról
10. Különfélék

2010. május 10.

1. A Magyar Bankszövetség Elnökségének ajánlása a vállalati reorganizáció megkönnyítéseként a Budapesti Elvek alkalmazására
2. A Magyar Bankszövetség 2010. évi munkaprogramja (Testületi ülés anyaga)*
3. Az EON levele a villamos távvezetékek létesítményeinek az ingatlan nyilvántartásban való megjelenítéséről, s az ezzel összefüggő banki kérdésekről. (Fedezet értékelés, jelzálog, bejegyzés stb.)
4. Különfélék

2010. június 7.

1. Előterjesztés az új kormányynak felvetendő fő kérdésekről
2. A 2010. I. félévi sajtóbeszélgetés háttéranyaga
3. Tájékoztató a Magyar Bankszövetség 2010. I. negyedévi gazdálkodásának alakulásáról
4. Különfélék

2010. július 23.

1. A bajba került lakáshitelek megsegítésére tervezett kormányzati intézkedések
2. A devizaalapú kölcsönök kötelező törlesztési árfolyama
3. A CRIF Zrt. tagfelvételi kérelme
4. Különfélék

2010. szeptember 6.

1. Tájékoztató a magyar bankrendszer 2010. I. félévi helyzetéről
2. Előterjesztés az egyes új jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatos alkotmányossági kifogásokról (mellékletek)
3. Előterjesztés a Széchenyi kártyaprogramról
4. Előterjesztés a Pénzügyi Navigátor Programban való részvételre
5. Tájékoztató a Magyar Bankszövetség 2010. I. félévi gazdálkodásának alakulásáról
6. Tájékoztató az adatvédelmi biztos KHR-rel kapcsolatos javaslatáról
7. Különfélék

2010. október 8.

1. Az Európai Betétbiztosítási Rendszerek Közép-távú Fejlesztésének Irányai
Előadó: Fekete-Győr András, az OBA ügyvezető-igazgatója
2. Előterjesztés a bankadóval kapcsolatos esetleges alkotmánybírói eljárás jogi megítéléséről
3. Különfélék

2010. november 8.

1. A 2011 évi Testületi Ülés előkészítése
2. Javaslat a kormányzati vezetőkkel (Matolcsy György és Varga Mihály) való bankszövetségi találkozón felvetendő/felvethető kérdésekre
3. Javaslat egy bankvezetői értekezlet összehívására – felvetendő témák
4. Tájékoztató a Magyar Bankszövetség 2010. háromnegyedévi gazdálkodásáról

5. A magyar EU elnökség kapcsán tájékoztatás az Európai Bizottság 2011. évi munkaprogramjáról
6. Tájékoztató az új PSZÁF törvényről
7. Tájékoztató - A lakossági folyószámlára vonatkozó bankváltási önszabályozás értékelése
8. Tájékoztató a vörös iszap katasztrófa kezelésével kapcsolatos BM javaslatról

2010. december 6.

1. Előterjesztés a december 6-i Bankvezetői Értekezleten ismertetendő fő témákról
2. Különfélék

A Magyar Bankszövetség Etikai Bizottságának jelentése

A Magyar Bankszövetség új Etikai Kódexe meghatározta az új Etikai Bizottság szervezetét. E szerint az Etikai Bizottság a Testület által megválasztott elnökből és a bankszövetségi tagok által delegált bizottsági tagokból áll.

Az Etikai Bizottság elmúlt két éves működéséről az alábbiakban számolok be:

- A Bankszövetség tagjai nem kezdeményeztek egymás ellen etikai eljárást, ennek következtében ilyen etikai eljárás nem volt.

- Ugyanakkor ezen időszakban jó néhány ügyfél (lakossági, vállalati) érdeklődés volt etikai eljárás kezdeményezése iránt. Az ilyen esetek túlnyomó részében az ügyfél és az illetékes bank közötti összeköttetés megteremtése után – az érdekelt felek kölcsönös megegyezésével – az ügyfelek elálltak etikai eljárás indítása iránti kezdeményezésüktől. Néhány esetben pedig tudomásul vették, hogy anyagi természetű vitákban nem az Etikai Bizottság, hanem a bíróság az illetékes.

Pulai Miklós
az Etikai Bizottság elnöke

HATÁROZATI JAVASLAT

A Testületi Ülés tudomásul veszi a Magyar Bankszövetség 2010. évi tevékenységéről szóló beszámolót.

Budapest, 2011. április 15.